

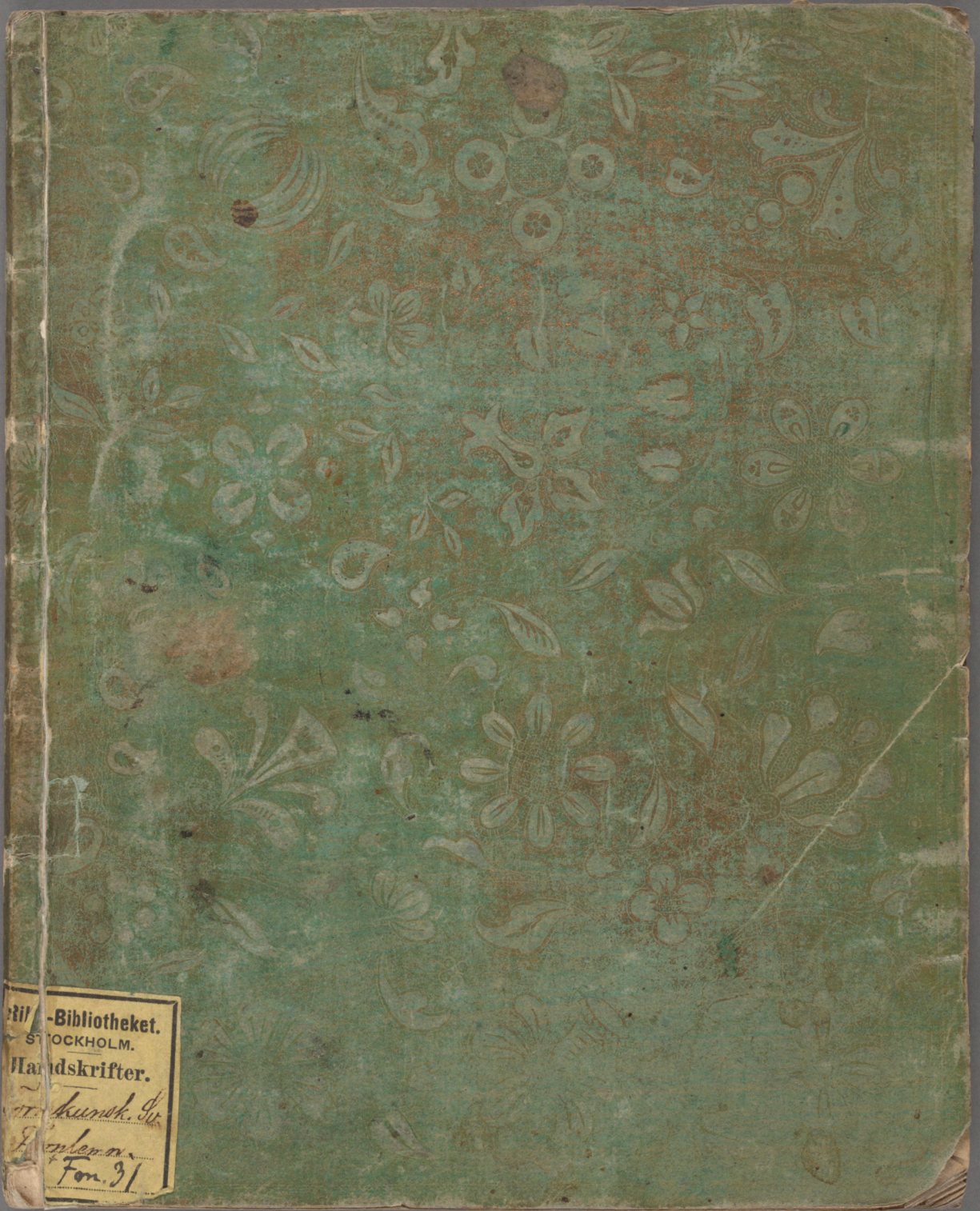
Herrestad härads minningsmärken uti Skåne. : Fm 31.

Espman, Kasper Magnus,

HS Fm 31.

National Library
of Sweden

til -Bibliotheket.
STOCKHOLM.
Handskrifter.
Kunsk. S.
Fon. 31

Skänk till Kongl. Biblioteket Johan ~~Sticht~~
af Regementets. Sydow: Wennerby,
7/6 1865.

~~L. Nordberg~~
~~1811~~

^{es}
J. Jansson

Fm 31.

82/61

~~N° 124~~ N° 232

~~N° 232~~

HERRESTAD

HÄRADS

MINNINGS-MÄRKEN

UTI SKÅNE.

Hansson

Sämblide

Casper af Magnus Espman.

Landskrone 1753.

ԿԱՆՈՒՅԱ. ԲՐԻՒՆՏՐԱՊՄՈՒ.

ԿԱԿՈՒՆ. ԹՈՒՄԵՆԿԻ. ՈՒՐԱԿԱՅԱ. ՈՒՄ. ԵՆԲԵՐԱԼԼԹԻՐՈՒ.

H. ALEXANDER MICHAEL STRUSSENFELT.

ՈՒԿԻՐԵԱ. ՎԱՐՈՒ.

ԱՏ. ԵՒՐՈ. ԲԻԿԻ. ՈՒՄ. ՎԱՐԱՎՈՒՆ. ԹԵՐԱԵ. ԹԵՐԵՒԿՆԱԲ.
ԲԻԿԻՈՒՄ. ԹԵՐԱԿՈՒՆ. ԲԻՄՈՒՄ. ԱՏՆՈՒՐՈՒ. ԿՐ. ԿՆԻՄԱԿ.
ՄԻՏ. ԵՆՈՒՆ. ԵՆԻՆԱ. ԿՐ. ՈՒԿԻՐԵԱ. ՎԱՐՈՒ. ԹՈՒՄԵՆԿԻ.
ՈՒՐԱ. ՎԱՐԱ. ԵՆԻՆԱ. ՎՈՒՄԻՏ.

ԹՈՒՄԵՆԿԻ. ԿՐ. ՈՒԿԻՐԵԱ. ՎԱՐՈՒ.

ԲԵՐԱՆՎ. ՎՈՒՄԻՏԱ. ԲՐԻՒՆ.

Caspar Mag. Esymian.

Viro Nobilissimo
D^{no} Johanni von Herrmansson
Capitaneo Architecturae Militaris.

Domino gratiosissimo.

Tibi, Nobilissime Domine, in grati animi
Pignus, Evidens hoc opusculum Sacrum
esse cupit

Nobilissimi Nominis Tui

Cultor humillimus

Caspar Mag. Esymian

VIRO. NOBILISSIMO.

CAPITANEO ARCH. MILIT. ET. EQVEST. ORDIN. ENSIF.

D^{no} AXEL. MICHAEL. ARBIN.

DOMINO. GRATIOSISSIMO.

ACCIPE. SERENA. FRONTE. DNE. GRATIOSISSIME. HASCE. PAGELLAS. QVAS. NOBIL. NOM. TVO. AUSUS. SVM. DICARE. NIHIL. MAGIS. IN. VOTIS. HABENS. QVAM. VT. TE. NOB. DNE. QVAM. DIVTISSIME. SOSPITEM. VIDEAM.

NOBILISSIMI. NOMINIS. TVI

CULTOR. HVMILLIMVS.

Caspar Mag. Espman.

Viro Spectatissimo ac Consuetissimo

D^{no} Joachimo Stahl

Cameralio Collegii. Militaris

Fautori Propensissimo!

Primitias haece, maxima cum adpccatione omnigenae felicitatis, inoffgrati animi Specimen dicat ac offert

Spectatiff: ac Consuetiff: Nominis Tui

Cultor observantissimus

Caspar Mag. Espman.

VIRO. NOBILISSIMO
CAPITANEO ARCH. MILIT. ET. FLOREST. ORDIN. ERSIE.
D. MICHAEL ARBIA

DOMINO GRANTISSIMO
ACCIT. SEPT. IN FRONTE. DNE. GRANTISSIME. MASCE.
RICH. IS. QVIS. NOBIT. NOM. T. VO. IUSUS. SVAI. DICARE.
MILLIMIS. IN. ACTIS. BARNS. CA. CIV. I. E. NOR. DNE.
GRANT. TISSIM. SOSTIT. ET. I. E. M.
NOBILISSIMO. NOMINIS. T. V.
CAPITANEO. MILIT. I. S.

7
Sra
Som
alle
Sate
ey
i G
i W
er
Som
Her
Oja
Ja
Sra
Hay
Tram
H
Tla
Sora
Prep
Sige
na
Sitic

HERRESTAD HÄRADS MINNINGS MÄRKEN.

Förra Delen

Om Häradet i Almänhet.

Cap. I. Om Häradets gränssor och Indelning.

Fästän Herrestad Härad räknas ibland de mindre af de Själf-
stia Häradet, så man det Sids wäl trofja de större, så wäl i härligheters
som Minnings Märken. Det äger inom sina gränssor i öre
allenaft Sjö och Stapelstaden **Uftad**, utan ock Herregårdar,
Säterier och Palais, hvilkas linor äti belägenheter och byggningar
ey finnas i många af de andre häraderna. Det gränssor
i Öster till Ingelstad härad, i Söder til hafvet **Belt** / mare balticum /
i Wäster til Lünitz och Färs häradet, i norr til Färs och Albo häradet.
är 3 miil långt och 1 miil bredt, samt indelt äti 10 Skyras posten,
som gör 6 Castorater. Nemlig:

Herrestad och Booringe
Oja och Hedesjöga
Härgesjö
Sörvestad och Dromma
Högelstad och Bälöringe
Frantäs

Taxan.		afgift til Waffena Krigsmanshus.	
Saler.	Saler.	öre	
339	0.	24.	
273	5.	16.	
278	5.	24.	
407	8.	8.	
329	6.	24.	
218.	4.	16.	

Här i ätt lages, at Oja och Hedesjöga hära tillina med Uftads större
Församling till Profften och Skyras herden i Uftad, Bergeja till Closter
Proffen i Uftad, och at Annexen til Frantäs är Onskunda äti
Ingelstad Härad.

Uti Herrestad Härad äro 183 $\frac{27}{96}$ hemman / fundi integri / af hvilke
äro somblige äro Crono, Kusthåld / Fiscales puri / några Sätte Plusthåld / Cen-
siti / andre äro Insasone Grälje, / intra limitanei / andre äter utffortne

Frälse / Extra Limitation, / Bröderas förteckning Wälbetrodde H^o
 rads skrifsaren *Niross* mig meddelat således
 Skatte Prustkald 7. 37
 Skatte Beneficie hemman 96
 Skatte Cronohemman, som är anslagit till gäldgjveriet i Tranås 36
 Crono Prustkald 6 36
 Crono hemman ograverade 13 96
 Ufforane frälse hemman 94 96
 Ufforane frälse hemman 59 74
 Nio Säterier 15
 En Ladugård
 Sex Gräfte stombuer
 Sex Kläckare bool.

Rätteligen utdragit af Cronones Jordboox, attesteras af Uffad
 den 28 Mån 1750. *H. G. Niross* Summa 183. 37
 96

Twenne Tegelbrunn äro i detta Härad, det förre vid Solgästhorps
 Hedeskoga Soehn, det andra vid Kirageholmns gard Sofwestadsoehn.

Af detta Häradet har och Academien i Lund några inkomster
 hvilken under rättelse Academie Räktemästaren *Adle H. Erius*
 Esse mig lämnat hafver.

Af *Herrestad Soehn*. af *Thenna Soehn* tillkommer *Ac-*
cademien ingen Crono Tijonde, alla
 nast följande Prantor som ej skänna på
 hemmanen fördelas, nembez

Oja Soehn Likaledes
Hedeskoga Soehn Likaledes
Bromma Soehn Likaledes
Högstad Soehn Likaledes
Waloringe Soehn Likaledes
Bergejö Soehn Likaledes
Sofwestad Soehn. af *Thenna Soehn* till-
 kommer *Academien* ingen annan inkomst än
Boringe Soehn Likaledes
Tranås Soehn Likaledes

Waxliüs		Terkial Crono Tijonde.					
Penningar		Prag.			Ti om.		
Skilling	öre	Skilling	Prag.	Skilling	Prag.	Skilling	Prag.
4	8	6	5 2/3	6	6	4 2/3	
3				1	6	4 2/3	
3				3	6	4 2/3	
3				1	5	2 2/3	
4		1	6 2/3	1			
3				1	1	2 2/3	
3	16	4	4	5	5	2 2/3	
5							
3							
3							
Summa		34	24				

Att namn af n grupp fat je Men men Sver trop cred esst Com Flor i her rad, är häro här vel kien det ned och rit jes rad utiq och wari sit ning hwa bon förc Bij

Cap. 2. Om Häradets Namns Ursprung

Att många Länder, Häraden, Städer och byar hafva fått sina namn antingen af vissa folstämman, eller vissa personer, eller af märkelige händelser och rum, det vitna merendels alla Chronographiske historier och beskrifningar. Att Herrestad Härad har fått sitt namn af södren och byen Herrestad sak ingen neie. Men hvaraf sielwa byen fått sitt namn derom är afskillige meningar. Prof. Andreas Stobæus vil draga namnet af det Svenska ordet Härad, såsom Häradstads, totius territorii metropolis, Cum Wici magnitudo hoc mereri posse non absurde crederetur, priscis quidem temporibus, cum rarissimus alius esset urbium aut oppidorum usus & nulla pere cum Exteriorum Commerciorum. And. Stobæi Bisp: de Scania Antiqua pag. 14.

Florens wil draga namnet af Herwor, som war en förräm qvinna i hedendomen, och förmænes hafva bodd i Östra Herrestad i Tingetstad Härad, och haft sitt slott eller borg, der sammastädes, som nu Dorige by är. Denna Herwor skal hafva kallat ett fälkslag med Kienna hären på det ställe, hwarest nu Västra Herrestad är i Herrestad Härad. Se Florai Flores Antiquit: Scan. pag 76 och 77. Men så väl then förrad som senares Auctoris mening synes ej med fog Kienna lämpas hit. Ty när man så väl jämförer namnet såsom det är skrifwit i äldre tider, som i nyare tider, som och betraktat orter ned afskillnad, så finnes mycken olikhet. I alla gamla skrifter och historiska hädningar om detta härad, finnes det alltid vara skrifwit Herwedsted Herrit, och byn Herwedsted, som i sannerhet ses fram af den gamla skrifne Pergamenten boken bevidnen förwarad på Biblioteket i Lund, och af Höglande Herr Profes: Sven Spring uttjwen i des Monumentis Scanensibus, Hwarest pag. 196. 197. 199. och 202. nämnes Herwidstata och Herwidstatum. Herwid har varit en man, som bodd i Herrestad, och af honom har byn fått sitt namn, af byen åter har häradet fått sitt namn. Denna mening stadfästes först församlingens gamla kyrkoherde i Herrestad hwarest Casus. Att Fiendator till Herrestad har varit en rist bonde i första början, som hette Herwed, hwarest byen i första begynnelsen är worden kallad Herwedstad. Sedan Biskops Bjerges bref i Lund, gifwit kyrkoherden Michael i Herrestad

27
32
36
38
39
41
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

om Prestens inkomsten af församlingen, hvarest dessa ord stå.
Et helt boel, som Herwed gifvit till Sogne Prestens bolig
och opphold. &c. Se vidare här om. andra delen. Cap. 1.
Hvarest seltva brevet införes.

Cap. 3.

Om Herrestad Härads äfssjellige Öden och förmanen.
Då ofta som Hertigdömet Scåne är förbyt jemellan de tvän-
ne Största rikena Sverige och Danmark, så har och Her-
restad Härad varit samma öden underkaffad, som alla de
öfrige Skånska häraden; hvareför man låter det fara, och
allenaft ser efter detta Härad försärlta äfssjellige öden,
hvilora det först undergå i synnerhet då Ericus VII Men-
vid Konung i Danmark och Johannes Grand Ar-
chiepiscopus XI Lundske biskops tid, emellan hvilora blef en
stor denighet, hertför at Ericus biskoppen emot Konungens förbid
hade tagit i besidd Konungens faders barneän, och de samma
efter Konungens befalning ej ville i band sätta. Ericus biskoppen
var anslaget och af Konungens bröder Hertig Christopher satt i fän-
gelse på Största Skott år 1294. Wolfii Encomium Regni Danie
pag. 599. & Legg. Omföder år 1295. Slapp Ericus biskoppen utur
fängelset, lämnade sit Biskopsdöme och begaf sig på flykten til Rom,
hvarest han för Paven Bonifacio 8vo skilgode på den orätt han
förment sig hafva lidit af Konungen. Hvarpå der blevo för-
ordnade Domare och Medlare emellan Konungen och Ericus biskop-
pen, nemli Mag. Martinus Cancellarius Regius och Guido Prapo-
stus Ripensis a Konungens vägnar, Johannes Presbyter, Cardinalis
S. Marcellini & Petri och Nicolaus Presbyter, Cardinalis S. Lauren-
ti in Damasa a Pavens och Ericus biskoppens vägnar, då Konungen
blef dömt år 1296 at gifva Ericus biskoppen och Lunda församling
4000. markker purt guld och Riket emidertid satt i band. At nu
exequera denna domen blef den Päveliga Legaten Ismarus sändt
til Konungen, men utbrättade ej något. Hvarpå Ismarus reste til Alborg
och derifrån skref till Konungen at han efter Pavens dom skulle
betala til Ericus biskoppen 3000. mark siltver för thet gods, som han
hade bortmist, 6000 för Skada och interese och 4000. för thet

orätt kan lidet. Wolfi Encom. Reg: Dan. pag: 603. Konungen
 ville ej samtycka till denna domen, utan sände Jon Litle till
 Horn at derutinnan söka ändring, Han Horn tillbara år 1303.
 med denna dom, at Riket skulle lösas af band, och Konungern
 skulle affta till Ercke bisshopsdomet i Lund Herrestad Herad undan
 tagande Staden Ustade och byen Lås, så och Pella Rodne Herad
 på Dorneholm, och till Bisshoppen för des lidna orätt skulle
 Konungen gifva 10000 mark silfver. Twiffels Chron. Erici Men:
 in 4to: pag: 53.

Swirigelse Brev på Herrestad och Rodne härader lyder således.

Ericus D. S. Danorum Stavorum Rex, dilectissimis sibi in
 Christo Dominis, Nicolae Holmiger Atrieno Militi & Trugoto
 Presbitero, Canonico Lundensi Salutem & Gratiam! Rogamus
 vos, modis omnibus volentes & mandantes, quantis statim visis
 presentib. ad Rothne herrit in Dorringsholm & Herrestad herrit
 in Scania personaliter accedentes Virum nobilem Dominum
 Johannem dictum Kanne, militem Reverendi Patrio Domini
 Hjarri Dei gratia Lundensis Archi Episcopi, Svecia Primatis
 electi advocatum, in corporalem professionem dictorum loco-
 rum, jurium & pertinentiarum eorundem nomine dictita-
 mini Archiepiscopi & Lundensis Ecclesie inducatio & defendatio
 inductum, Mandantes ex parte nostra habitatoribus dicto-
 rum locorum, ut predicto Domino Archiepiscopo & Successoribus
 suis, tanquam Domino suo humiliter ac devote obediant
 et intendant de omni jure regio, plene & integre, in judicio &
 extra studeant respondere Villa Ustade & hominibus nostris dicti
 Herrestad herrit dantatim exceptis, juxta formam Scotatio-
 nis dictorum locorum, quam in literis inde confectis videbitis
 contineri. Contradictores & rebelles auctoritate Regia com-
 pellendo, pro ut Regiam visare volueritis ultionem! Datum
 Nyborg, anno Domini M. CCC. III. in Coena Domini, in presentia nostra.

Konung Erici Sviotebref på Herrestad och Rodne härader.

Ericus D. S. Danorum Stavorum Rex, universis literas presentes in
 specturis, salutem in Domino sempiternam. Vobis universis & singu-
 lis tenore presenti facimus manifestum, quod nos vocato & congregato ge-
 nerali parlamento, prelatorum, principum, Baronum & aliarum incolarum
 regni nostri, apud Nyborg super satisfactione facienda & venerabili patri
 Domino Hjarro D. S. archiepiscopo Lundensi, Svecia primati electo, & E-

Ecclesie sua Lundensi de privilegiis & bonis Lundensi Ecclesie subtractis
ejusdem tempore captivitate venerabilis patris Domini Johannis quon-
dam Lundeni Archiep. ac libertatibus quibus exant praefata Ecclesia
per gentes nostras notitur spoliata, nec non in decem millibus marcarum
puri argenti in bonis immobilibus, in quibus autoritate apostolica, eidem
Archiepiscopo & Ecclesie notitur condemnati, habita frequenti & dili-
genti tractatu cum nobilitate viris, Christophoro & Waldemaro fratribus
nostris, & aliis predictis, eorumque accedente consilio & assensu, predicta
privilegia eidem domino Johanni & Lund. Ecclesia, restituerunt, promit-
tentes quod si alia aliqua poterint inveniri quod non credimus, ipsa
ei restitui faciemus, ac destructa, corosa infecta, vel casa nostri
causa, si qua fuerint, innovabimus ad beneplacitum eorundem.
Præterea libertates, quas praefata Ecclesia & Archiepiscopus,
vel predecessores ejusdem hactenus habuerunt & in quorum pos-
sessionem, vel quasi predicta captivitate tempore existerant,
eidem restituerunt, & servare promissimus illibatas, scilicet quod
homines dicti Archiep. & Ecclesie Lundeni, vel etiam alii in bonis
Archiepiscopalibus residentes, quæ Skudgaarde communiter
appellantur, ac etiam familia ipsius Archiepiscopi, & Clerus
Lundens. diecasis ac ejus familia, non in nostro seu alio, seu
tari foro, nisi tantum super terris hereditariis. Sed in
Ecclesiastico, super omnibus aliis negotiis & offensis respon-
deant & satisfaciant, ac eidem. Si tamen actiones fuerint,
forum reorum sequantur. Item quod homines Eccle-
siae & Archiepiscopi supra dicti, juxta dispositionem ejus-
dem, bona sua propria per portus dicti Archiepiscopi
de dicto regno libere trahere & portare valeant extra illud,
nisi generalis inhibitiō in toto regno nostro ex causa
nostra reipublica per nos fiat, quod nullus bona inde ex-
trahat vel exportet. Archiepiscopus autem, qui est,
et qui pro tempore fuerit bona sua propria nullis
alienis adjunctis, omni tempore et per omnem locum
dicti regni, nulla sibi inhibitione obstante, trahere &
portare libere valeat, qualibet fraude cessante.
Item quod praesati homines, & familia Archiepiscopi
& Ecclesie Lundeni, liberi sint & immunes ab omni he-
gionovo thelonio & pedagio imponendo, & a dicta capti-
vitate imposito, sicq. est & ab omnibus talibus exactio-

nibus

3

nibus et collectis, nisi eas de Consilio majorum et meliorum regni nostri.
 Trudente utilitate et necessitate nostra rei publ. et regni per nos vel Successores nostros fieret in forma et casibus a iure, consuetudine, vel bonorum ipsorum conditio, ne permisissis.
 Item quod si vocatus in Generali placito incolarum Lundensis diocesis ad expeditionem pro defensione dicti regni prefati homines Archiepiscopo et Ecclesie Lundens. si contumaces fuerint, vel deliquerint in premissis. Archi. Episcopus ipso puniat et compellat, si vero in hoc negligens fuerit, vel remissus vel predicta commiserit eius mandato, conuientia vel concessu, nostram, in quos deliquerint iuxta Reges paternas sentiant ultionem.
 Item, quod bona Clericorum decedentium libere veniant ad eorum heredes legitimos, si existant, alias Ecclesia vel Archiepiscopo iuxta canonicas sanctiones.
 Item promittimus, quod si apparuerit Lundens. Ecclesiam alia vel alius libertatibus spoliatam, eam et eas plene et integre restituemus eidem, et in possessione ipsarum et aliarum predictarum, et earum, quas obtinent in presenti defendemus eandem, ita quod omnes libertates predictas, cum omni iure regio libere habeat et gaudeat commodo earundem.
 Item pro bonis subtractis dicto Domino Johanni tempore captiuis sua, si qua sint preter illa, qua sibi et dicto Domino Sarno restituta noscuntur, obligamus eidem Domino Sarno, et tradimus bona nostra omnia in Othelstade in Sijonia, tam diu habenda et tenenda, cum omnibus sibi, piscariis et aliis suis iuribus et pertinentiis universis, donec de dictis bonis cognoscatur, sibi de ipsorum fructibus vel alienatione plene et integre satisfactum.
 Item bona nostra qua in Sijula Borens. deholm obtinemus, dicta Rathneherrit, qua quidem bona heredes nobilis Viri Uffonis militis quondam dadereri detinent in presenti, cum omnibus aliis in dicta Sijula, per ipsos vel per patrem eorum predictum emptis, ut quomolibet acquisitis.
 Item

Herwigsteade

Hereditate hereditatis, cum omnibus filiis, pateris, pateris,
pertinentiis suis, cum Dominis, mero et mixto ac pleno
jure regio, villa forensi dicta iystads, ac hominibus, qui
sunt et dicuntur communiter et specialiter, homines regis
Duntaxat exceptis in dicto Heredit Scania, qui tum in
negotio et delictis in ipso Heredit commisis et committen-
dis, vel quomodolibet emergentibus respondeant, et satis-
faciant Archiepiscopo supradicto et Successoribus suis,
iuxta leges et consuetudines Scanienses, arbitrantibus Re-
verendis Patribus, Ripensi et Viburgensi Episcopis ac nobili-
bus viris, Johanne Lilla, Arone Jonsson, Nicolao Biller
et Canuto Esberni, militibus, habita deliberatione cum
aliis Episcopis Electis, Roschildensi, Baronibus, prin-
cipibus, et Majoribus regni, gratis et spontanea volun-
tate et non decepti, sed de jure et facto plene instructi,
eidem Domino Harno ac Lundens. Ecclesia, pro memora-
tis decem millibus marcarum argenti puri assignavimus,
scotavimus et dedimus in solidum. Item pro evictione
et cautela evictionis dictorum bonorum de Borende
holm, assignavimus, scotavimus et dedimus in solidum Do-
mino Archiepiscopo et Ecclesia supra dicta, si evicerentur
ab eis in toto vel in parte, Wemunde heredit adjecto, si ipsi
heredes nobilis viri Ulfonis militis, quondam Danikeri
omnes et singuli, dicta bona de Borendehalm, libere demise-
rint, et Restituerint Archiepiscopo et Ecclesia supra
dictis, predictum Heredit pro dictis bonis scotatum ad
Nos et jus, ac proprietatem nostram libere redeant ipso facto,
renunciantes actioni cujuslibet doli et deceptionis, pluri-
et minoris, et sine causa et restitutionis in integrum, et
generaliter omni juri et actioni, qua, vel quibus, adver-
sus vel contra, predicta per Nos vel per alium quomo-
dolibet venire posserunt, approbantibus supra dicta
universa et singula, Venerabilibus patribus Domino
Christiano

Christiano

Christierni Ripensis, Gertholdo Resvicensi, Johanne Ar
 ripensi et Petro Viburgensi, Episcopis ac Principibus, Ba
 ronibus et aliis regnicolis in dicto parlamento per se et
 nomine absentium constitutis. In cuius rei testimonio
 um, sigilla nostra ac fratrum nostrorum, ac Rege
 rendorum Patrum Episcoporum et Electis, predictorum
 et Dominorum, Johannis dicti Berre, Aronis Johannis
 Caruti Esberni et Johannis dicti Little, Marscalci nostri,
 presentibus Duximus apponenda. Actum et Datum
 Nyborg, Anno Domini M. CC. III. in Coena Domini, in
 presentia Nostra.

Men emedan Uffo Nilsson, furdorn Marsk, wijade
 tydeligen sig hafwa rätt till Rodne härad på Bornholm,
 ja warst det och honom och hans arfwingar tillägnad
 och tilldomd, fast ej laga dom der ä blef wunnit, foran
 i Konung Waldemari 2d, som tilldomde Sonen Johan Uff
 sefson Rodne härad, och deremot gaf Wemundhogs
 härad i Skane till Erkebiskoppen och Lunda församling,
 hwar på afwenwal Rätebref blef gifwit, som man läsas
 uti Hwitfeldts Chron. Waldemari in 4to. pag. 344.

När Konung Christopher II. i Danmark regerade och
 Archiebiskopp Esgerus Fuhl i Lund lefde, ja upkom åter
 oenighet emellan Konungen och Biskoppen, ja Konun
 gen återtog Herrestad härad ifrån Biskoppen, dock blef
 omwid, efter Pålvens Johannis bref och befallning med
 Mag. Bernhårdum de Monte sand till Konungen, ja den
 bilagd, och Archiebiskoppen återfadt Herrestad härad,
 hwar på församling blef gifwin Å^o 1321. 4. feria post
 septem Beati Bartholomei Apostoli, actum et Datum
 Roschild. Se Hwitfeldts Chron. Christophori in 4to. pag. 271.

Åhr 1532. blef Norbernius Bilde utwäld till Arche
 Biskop uti Lund, ja i hans tid den Pålwiske Låran i Danmark
 afkasta

afskafades, och den Lutheriska Læran antogs, och war Da Herre,
stad härad tillika med flere gods tagne ifrån Biskopsdomet
i Lund och återbrante i Konungens wäld. Wolfii Ercomium
Regni Danie, pag 637.

Uti krigstiderna emellan åren 1561. och 1570. under
Konungens i Dannemark Friderici I. regering, blef Herre,
stad härad mycket plundrad och sköflad af Konungens i
Sverige Erici XIV. krigsfolk. Sedan efter Konungens i Dan-
mark befallning, skiedde en utskrifning på hwar Gårde man
i Herrestad och Linnits härader, som skulle gå i fält emot
Konungen af Sverige. Härpå kan Läsas Et Manuscript
om Kriget emellan Konung Erici i Sverige och Konung
Friderich i Dannmark.

Sedan har detta härad ej någon synnerlig förändring
warit underkastat, förän i Konungens af Sverige Caroli
Gustavi tid, som ifrån Konung Friderich III. i Dannmark
genom förening sikk Scåne, Halland och Bleking, Da Fin-
byggarena singo niuta alla de förmåner, som de tilföre ne
hast hafwa, som ses af Freds fördragen uprättade uti
Roskil J. 26. febr. år 1658. och S. IX.

Åhr 1676. blef Herrestad härad tillika med Staden
Uftad mycket plundrad af den Ammiralen
Bromp, hwadan och de äldre folk därstädes räknat
sin ålder och säga: Jag blef lofd, eller så gammal
war jag, när Bromp föll in för Uftad. När freden
sedan war slutad emellan Konung Carl XI i Sverige och
Konung Christian V. i Dannmark, Da hafwa alla Scånes
Finwånare sådt sina privilegier orubbede behålla, som
ses kan af Freds fördraget.

Åhr 1677. har det i nåder behagat Konung Carl XI.
för sin och sitt Rikes säkerhet skulle, och förmedelst män
ga sammangående köfware: Latrones, Snapphaner. /
af

af hwart härads i Scane, at taga denna följande förbindelse.

1mo. Löfwa de Mannige Ullmoogne i Grönija Torfu und
Ed. ut migje Guds Konigl. Mäijst. tillhande wä, som Lydige
Underfutura, ord allen Guds förblifwne Guds Konigl.
Mäijst. förbinden attas Inne Ed ord glicke

2do Löfwa de ut migje Prinsplumors folu wä i
Torfunn und Ellupnide Or. ¹⁷⁷⁰ ströff gä forfunu, ord
ou wigon blyg, die Gwos Goud wä ut Gwänt.

3do Löfwa de Gwos fornu ut skuffa Gwos proviant
of utyigt, som gäwds.

4to. Gwos forntu Löfwa enj, kättas ildrig at Göl
la migjon Gwälij allen iggambere Correspondence und
hilpud finudat, Gwädeu till Gwälyfaller wäntu.

5to. Ou Guds Konigl. Mäijst. ju baluqer of gäfordran,
wälgjon enj i lila wänto gijone att uwweroligt bätred
till wälpud finudat utyigwäde af wänt, ord i allen
tieg wäntu Guds Konigl. Mäijst. samt Konigud Gwos
und Lydige, glicke ord uwweroligt, som wäntu
ord toqra Underfutura. Lett datta Gwälij enj, ord
skell Gwälij forfunu dnt attandomne of Gwälydord,
Gwälij enj ord lätit wäntu wäntu Gwälydord
som skäde wä 1677. und Gwälydord ord Gwälydord
wäntu utyigt d. 20. Aprilis.

Under Den tappre och nu glorwirdigt i äminnelle
Konung Carl XII. regering, at krigstjen emillan år
1710 och 1717. hafwa Herkettä härads, ja wäl som de
andre Skänske häraders Inwänare af en underfätelig
Lijno, tagit Konungens Krigsfolk och armee utyigt
ering.

Under Wäe Allernädigste nu Höghsalig i äminnelle
Konung Friedrichs I. och Hans Höghsalige Gwä
mäkls wäe allernädigste Drottning Höghsalig i ämin
nelle

nelly Drottning Ulrica Eleonora mildaste regering fröga
De Swänarerna sig af den ljuwa fredens åtnjutande. De öf-
fitt watten med glädje. Esai. 12: v. 1. De äto det seta, och druo-
ko tffet söta, och järde them och delar, som intet försig tice,
redd hade. 2. Cor. 8: v. 10. Döttrarne kläde sig med rosenfär-
go i Aråslighet, och pyjde sig med gjeldene Glenodier på kläver-
ne. 2. Sam. 1: v. 21. Der hördes rop af frojd och glädskap,
Brudgummas och Bruds röst. Jerem. 33: v. 11.

Samma Lörmoner under Wär nu regerande Stormäntigste
och allernädigste Konung Adolph Friedrich och Hans Höghst,
älskelige Gemahl war Allernädigste Drottning Lovisa Ulrica
niuta nu Herrestad Hærad Swänare. Jungfrurna äro
ljuflige i Dant, thetill unge män och gamle, then ene
+ med then andre. Jerem. 31: v. 13. The äro öfwerheten
underdånige och Ljdsige. Sil. 3: v. 1. The hafwa böner, ånd
lan, för böner, och Lacksjelsje för alla menniskior, för Konun-
gar och alle öfwerhet. 1. Tim. 2: v. 1. och ropa alltid i sin andakt

Lijcka Lkie Konungen.

1. Reg. 1: v. 34.

Th
sagt
H
drag
3
Sjätte
emo
S
wiff
Skul
Ling
Har
öfver
flag
och
de
Her
Sto
33
for
sta
o
och
sa
af
ald
at
ette

17

Andra Delen.
Om Herrestad Håraads Söchner.

Cap. 1.
Herrestad och Borige.
Herrestad.

Thenne Sohn och wij har sit namn af Herwed som förr är sagt, hwarföre then och wij nämnas Herwedstæd. Sætt ån Flores uti sin bok, kallad Flores Antiquitatis Scanica wil draga namnet af Herwor. Hans ord äro följande:

I wårt Skanska Götthaland hade Kong Argantijr satt sin Syster then hieltmodiga Princesan Herwor thet at förwara emot Hunernas infall, then hon och hade en ståtellig Borg. Sine långt ifrån Cimbrishamn, then nu Lilla Herrestad är wistades hon, men borgen, på hwilken hon i förwar sig jättia skulle war wäster ut wid Effad, then ännu sigrikan och försum, lingen Borige, som af samma borg hafwa namn, är belägen. Hår war Herwor, då hon om morgonen fick se Hunna hären Offer ut, och lät igenom sin Söfverfäver Ormer them biuda tice slag ut för förå Borgsporten, then och Herwor blef slagen, och rummet efter henne kallad Herworstæd. Se afwännam, & Her. Antiqu. Scan. pag. 76. och åter pag. 160. säger han: Herwor, som blef slagen wid Herworstæd, eller som thet kallas Stora Herrestad, säges i Herwara Sagan wara tice Lundas Söfver, som utan twiwwel betexnar Lund, then the fornämsta grafwårdar warit.

Man lämnar at denna historia i somlige mät har sin grund, och har för lämpas tice Herrestad uti Ingelstæd Hårad. Och så blis det tydeligit at denna Sohn och wij har sit namn af Herwed och ej af Herwor, först therföre, at thet i alla äldre skrifter nämnes Herwedstæd och ej Herworstæd, sedan at ej nämnes Herwedstæd förån emillan åhren 1000 och 1100, efter Christi födelse, neml. uti Et Canuti IV. i. Krut Månnes förlän.

Förlänings bref utgijwit åhr 1085, på några Rådende hemman
till Lunda Domkyrkis. Se Nöbeii Diss. De Tribus Antiquis
Monumentis Lundensibus. 1734. pag. 20. Prof. Brings Monu-
menta Scaneyia, pag. 196. 197. 199. 202. & 203.

Uti Biskop Birges bref gijwit Kyrriherden Michael
i Herrestad på Prestens inkomster af församlingarne, näm-
nes Herwed, som bodt i Herrestad. Brefs wet tyder således:

Nos Birgerus de Norra Hallandia, Dei et Apostoli-
ca sedis gratia Archiepiscopus Lundensis Vicepinus sea-
tus, Suecica Primas et Apostolica sedis Legatus, Dominus de
Lunda Biskegaard et. et. et. givore witterligt, at som Sogne-
prästen i Herwedstedh Willard Dominus Michael er her öfwer
wärandis i Kiöbenhaun, wid Hans Majestatis Konning Christierns
Den Andens af det naumet Konning som er Kong Hanses og
Dronning Kirstins, Deris Son, at wære en Herre och Konge
öfwer Dannemark, Norrige og Swerrig, hwilket nu i aar
1514. Dominica Trinitatis d. 29. maii har i Kiöbenhaun
af mig ar betillet, og will haue widenhab om woris Gann-
ke kald Herwedsted wed ijstedh i Herwedsted herit og
Skaare, hvorudi han nu ar Sogneprest Bepwen, Iaa ar
det saaledis: At i Pape Romari Alexandri 11di tid,
blef efterladt under Konning Otho, som war den 68. Konning
udi Dannemark, Norrig og Engelland, en gudsnijtig Herre,
at udi Herwedstedh maahte 1102. leggis grundwold till en
Kirke, og siden byggis Den Hellig Trefoldighed till are,
till samme sogn hafwer derfraa tite nu liggit Herwed-
sted, Lille Kiöbind, Swenstrup, og Torarn. Udi Herwed-
stedh are 26 1/2 boel, Lille Kiöbind 5 boel, Swenstrup 4.
boel og Torarn 2 boel. Öfter for disse byer ar store
Kiöbind, Nosterup, Munke Togarn. Wæster fore are
Ije, Busjö, Brunne, Sönden fore ar Kawet, Norden
fore are Sösted, Boorige, Hugessted. Aklarne beck
ar suilmisje emillom Ije og Herwedsted. Et Liskeleje
ar till Herwedsted, en Sqrattemölle, en Wäirmölle. En
Wandmölle

Wandmølle er till Swenstrup. I Herwedsted er et højdejet met
 Sjøkemandet, nogen eng, Dertill, og udmærk 1/2 boel. Et heelt boel,
 som Herwed gifwit till Sognepræstens bolig og opphold. Siben
 ere de 25 heile boel delte paa 50 bunde, og hver bunde lewe
 aer aarligen till Sognepræsten, efter Guds Lov, det tynde af alle
 Sæd, som Gud lader woxe opp af jorden, og det tynde af græs,
 Dyr, fugle, Sijne og andet, ehwad den ontens Lejlighed kan wære,
 Sammeledis ere der 10. bunde paa de 5 boel i Lille Kiobind, 8 bunde
 paa de 4 boel i Swenstrup, og 6 bunde i Sorarp, som ligeledis
 som de i Herwedsted skalle aarlig gifwe till Præsten. Hver bunde
 skalle 3 gange om aaret, nemlig, winter, sommer og høst siøre
 ad skouen for præsten og hengste harnem et Laaf bræne.
 Hver bunde paa Hwert boel skalle giwe aarlig foruden tienden
 af Sæden, af sin gaard tre opmaalde skiepper byg till Hellne,
 Skjed, saa og Paa/kemad, St. Hans ost, Lintonet, tre høstidsdags
 offer, troloving, wigfels penge, introductions penge, sielegawer
 sigboel, bøde penge (naar sage de falde staa paa pligtepallen:).

De skalle og giwe af byg, humle, rødder, kaal, ceter, ablen, pæren,
 og andet saadant. Hver bunde skalle hielpe Sognepræsten en
 Dag med en og at siøre mæg, naar den tid er. De som forste
 gang admittieris till Herris Nadward, de som forste gang komme
 i agtekab, skalle giwe till Præsten for underwisingen efter deris
 Lejlighed, penge eller andet.

Om Boorige, som er et Capell till Herwedsted Sogn, er dette:
 Den tid den femtente Erchiebisop over Dannemark, Norrig og
 Swerrig Esgerus Fuhl residerede i Lund, daa samme aar, som etmaal,
 mis kiøne blev Sunderit, daa want hos Pawen Konning
 Erich Menwid 1319. som war den 89. Konning udi Dannemark
 og den siwerde af det nawn, en wis, og forstardig Herre, at et
 Capell maatte Sunderis og byggis i Boorige. Den rige
 Burde 300, som havde tre sønner, bodde der daa met sine
 sønner, hver søn gaf 300 enggaard. I hele byen war hans
 innegods / skattemann / undertagendis et heelt boel i byen
 det war hans eget / det ar, som mand det nu kalder, Sætherie /
 som han havde kiøbt for søl og pendinge, det gaf han
 Præsten

Præsten i Herwedsted till opphold at riide efter sin Siel. 2000
Dødelige afgang, undertagen at Præsten deraf skulde giue
aarlig till samme Capell 3 Lodig^{mark} Sil. 3 Talers jordkjølg. For
uden Dette ene hele boel i Boorige, som Boo gav till Sogne
præsten, are der 5 andre hele boel, som der altid siden till nu
hawe boet 10 bunder paa, saa at Till sammens are der 6 boel
i Boorige, og bør være 12 gaarde. I begyndelsen, og forer
Capellet blev bewilget kunde de i Boorige intet forligis med
dem i Herwedsted wiid deris kirkegang, derfor blev Capellet
bjudt og bewilget. Alt det de i Herwedsted giue till Sogne
præsten af sine gaarde, som for ar jagt, saa skalle de og aarlig
giue de som boe i Boorige, emedens det saa befindis, at de
saaledis giuwit, og udsagt sig at wilje giue, derfor at de maatte
hawe deris egen kirke og egen Sognepræst, som de for 1102 aar
ej hawe med Herwedsted Sogn, ej eller Capell i Boorige for
1317. i Erkebiskop Esgeri Fuels tid. Till den som fore
staar sungen, underwiser Drenger og piger, saa og Lærer Skole
børnene at læse i bog, scriue og regne etc. skalle hver Decc
mant, det ar hwer bunde paa hwert halffue boel i dette
præstekald aarlig giue to skiepper bjg, hwer anden skiep
pe opmaect. Item aarlig paa skemad, St. Hans ost, Einto,
ned, item offer de 3 store høitids Dage, offer wiid Trulafweller,
brudewieller, Kirkeganger efter wielsen og bærsefeng, naar
børn Døbis, naar lig begrafwis, og læt hwar som accidentier
kaldis eller kan kaldis, naar Præsten saar, saa skalle og
Sangeren hawe, undertagendis wiidnesbyrds ledel penge i
adskillige mahl og andre formoner, som høier Præsten
eigenteligen till og ej Sangeren, som befindes wære beslut
tit aar 1317. af Erkebiskop Esgerus Fiel.

Herrestad Kirckia ar bjudt eller grundwald dertill
laagt år 1102. under Konung Othonis regering, uti den
romerske Paps wens Alexandri 2de tid, som Biskop Bynge
uti sit bref witnar. Prædikstolen ar giord uti Kijt
richerdens Sønns Brocks tid, och Altaret uti Kirckio
herdens

herdens Johannis Fripelii tid, som synes af målningarne.

Swanne klokker hængt uti Kirkiens torn. Den ældre har denna munke skrift.

† anno: domini: m: cccc: xviii: mater: diuina: dei: miserere: mei: help: got: unde: maria: Det år. Anno. Domini. 1418. Mater. Diuina. Dei. miserere. mei. help. got. unde. Maria.

På den andra klona kapes detta: Joel. II. Clangite. buccina. in. Sion. A. congregate. popu. lum. Sanctificate. congregationem. Sit. nomen. Domi. ni. benedictum. mit. gottes. hilf. gus. mich. Berend. Bodeman. Lu. Lybeck. anno. 1623.

Denne Kirkiia har ej något sigill, men et gammalt rönnele kåril finnes förwaradt som varit brukat i Påwiske tiden.

Uti Kirkiens gamla annotations bok, är på et ställe detta märkeligt:

Det åkretal 1579. finnes på en uthuggen sten, som ligger i Herrestad Kirkiis öfwer en Dansk Adelsman Herr Philip Aalk, och des hustru Ingeborg Broderow, hvilka i deras lifstid woro det första Adelsfolk, som bodde här i Herrestad och ägde här i byen et helt boke, det är, et helt ruffhärd allenaft och ej mer.

At Lurdator vice Herrestad har wärit en rik bonde i första början, som hete Herwed, hwaraf byen i första begynnelsen är worden kallad Herwedstad.

Åhr 1749. J. 30. Sandföde en kuffru här i byen fjura barn, som bestyrkes med Soljande Kirkiherdens attest.

Åhr 1749. J. 30. Jan. födes i Herrestad Bondens och Hans Erlandssons och Anna Lars dotters nio barn, bles nämnd i ned

Dop hemma J. 31. Ido. Matta. Dopet confirmerades i Kirkan

J. 2. febr. Izambars af Marten Brueds kuffru Karna.

J. 1. febr. födes i Herrestad Bondens och Hans Erlandssons och

Anna

3

Anna Lars Sotters 3re barn, neml. 2^{ne} Drängbarn och et
 pigobarn. Det era Drängbarnet war dödföd. Det andra
 Drängbarnet nämdes i dopet J. L. Febr. Anders, frambars
 af Sjungfru Brita Sundia. pigobarnet nämdes i dopet
 samma dag Hanna, frambars af Nils Lars hustru Hanna
 Linnheten med Herrestad Kyrkas annotations bok betij-
 gar af Herrestad J. 21. Maii 1750. Magnus Sundius.
 Past. Loc.

Uti Herrestad by är Herrestad och Linnets häraders
 Domställe och Tinghus, hwilket hus år 1741 å nyja
 blev upbyggd. Uti gåstgifsware gården hwarest Tinghuset
 är, ligger en med kunor utthuggen sten som har denna
 skapnad.

Sket år. Sjungom hjälper jag till häft, trötta sitta på
 mig måst. anno 1722.
 Siellwa stenen, hwars skrift wijar sig ej wara gammal,
 har en gåstgifsware wid namn Nils Petrus lätit utthugga.
 Herregården eller Säteriet, hwars ägare nu är Björnsten
 Högwålborne Grefwe Herr Johan Ludwig Hardh, består
 af 8 hela hemman, och med sina underlagde hemman
 kallas Borneholms Wederlag. Orsaken härtill är denne.
 När.

När freden blef slutten emellan Konung Carl X. i Sverige och Konung Fredrich III. i Danmark, worde Provincierna Skåne, Halland, Bleking, Bornholm och Öen Hwen, till erwarde, sig ägendom tilldom Kongl. Majst. och Cronan Sverige, som ses kan af Freds. Fördraget uprättade uti Roschild d. 26. Febr. Åhr 1658. S. 5.

Men som Bornholms Finwänare rebelle, made emot Konungen af Sverige, och den Swenska besättning, som låg på Öen, och denna deras troloshet på det allwarjämaste at straffas ward beslutit, ty supplicerade Finwänarna till Konungen af Danmark, som hela Landet till sig återkiöpte, för en delh gods och Säterier uti Skåne, hvilka han kiöpte af Adels och Srefsemän härstädes. Samma gods och gårdar blefwo då kallade Bornholms Wederlag. Och blef sedan en förskiild afhandling giord om Öen Bornholm, som ses af Freds. Fördraget uprättad uti Lägret för Kiöpenhamn d. 27. Maji. anno 1660. och S. V. hwarest orden så lyda:

Och emedan för godt sunnit är, at hwad Afhandlingen om Infulen och Landet Bornholm anlangar, der öfwer en förskiild Act författad blijwer; så är beslutit, at den samma Vigeur och kraft wara skall, lika som wore den ord ifrån ord han införd, och blijwa af begge deras Majst. Majst. sielfwe sedan ratificerat, och som allt det andra, hwilket affskiedt är, orög geligen hålles och efterkommes. Se öfwenledes. Puffendorffs Swenska histora.

In uti gården till trappa för stora Dorren och ingangen till Warnings kuset, ligger en sten, som har denna skrift, som närwarande Tab. I. utwijar. Utaf sielfwa skriften synes denna sten at wara et Minnings märke till stora eller Wästra Torup uti Skåne, hwarest the Grubbar bodt.

Utän för samma dörr wid sidan af trappan står en med Runor utkuggen sten, som utan twifwel Lärer wara teget ifrån någon af ättelögarna, och satt in på gården, såsom et rätt monument. Skapraden och skriften af stenen är följande:

giti.
3.

EX
VOLUNTATE. VOTO. DESIDERIO.
VXORIS. MEÆ. CARISS. ET. DESIDERATISS.
HILDEBURGIS. GRUBBE.
DNE. DE. TORVP.
CANVTI. GRUBBE.
METTE. VILSTAND.
DESTRUCTO. VETERI. PRÆDIO. IN. IVRIA.
TEMPORVM. DEFORMATO. ET. IAM.
RVINAM. MINITANTE.
NOVVM. HOC.
IN. NOVO. ET. COMODIORI. HOC. LOCO.
EX. FVNDAMENTO
P. Q. F.
SIGWARDVS. H. F.
DN. DE. HOVEFDALL.
EX.
BONITATE.
OPTIMI. ET.
CLEMENTISS. MEI.
REGIS.
CHRISTIANI. IIII.
PRÆSES.
ARCIS. MALMOGIENSIS.

VT
QVAM. IN. VIVIS.
VERO. MARITALI. AMORE.
VNICE. ET. MERITO. DILEXI.
MEÆ
IN. DEFVNCTAM.
PIETATIS. FIDEI. ET. CONIVGALIS
CARITATIS.
MONVMENTVM. QVODDAM.
ET.
TEMPVS. IN. VICTVS. MEI. FATALIS.
CVM. SVMMA. MEÆ. ACERBITATE.
POSTERIS. MEIS.
RELINQVEREM.
IN. PARTV. GEMELLARVM.
IN. ARCE. MALMOG.
XVIII. IANVARII.
ANNO.
VLTIMÆ. DEI. ET. SANCTO. PATIENTIÆ.
M. DC. XIII.
HOSPES.
QVI. HÆC. LEGIS.
HVMANE. SORTIS. MEMOR.
MECVM.
ILLVD. IMPRIMIS. STUDIOSE.
MEDITARE.
NIHIL. EST. AB. OMNI. PARTE.
BEATVM.
INGEN. GLÆDE. VDEN. SORRIG.

Gitila: lat: geurve: kubl: deusi: aft. Dieke: at: guden: den.
is: kena: att:-

Gitila lät göra denna grafwård efter Dieke och guden,
som woro hennes afkomne / eller barn: /

Gitila fecit erigere hoc monumentum in memoriam Dieke
et guden, progenierum suarum.

She, som bebodt och ägt Herrestad gård, så många man kunnat
så underrättelse om, äro följande.

Werner Parsberg	1590.
Otto Wilhelm Königsmark	1670.
Bengt Seth. Häradshöfding	
Carl Gustaf Harsh. Grefwe och Rinskad.	1720.
Shef änne grefwinna Louisa Falckström.	1742.
Johan Edwvig Harsh. Grefwe. och Öfwerste.	1749.

Uti Herrestad bys öftra gård eller Wang, är en Källa,
som kallas Thora Källa. om hwilken är följande
Saga: Uti Herrestad war en Piga wid namn Thora
som

Som var tr
en somma
på det här
Men hon
fj till den
hon kom
samma h.
prignd
ma kalla
ähr eller se
betyga de a
ga ähr ff

J. Lar
backen,
dier under
garger.
Scan. pag.
på denna
blef på de

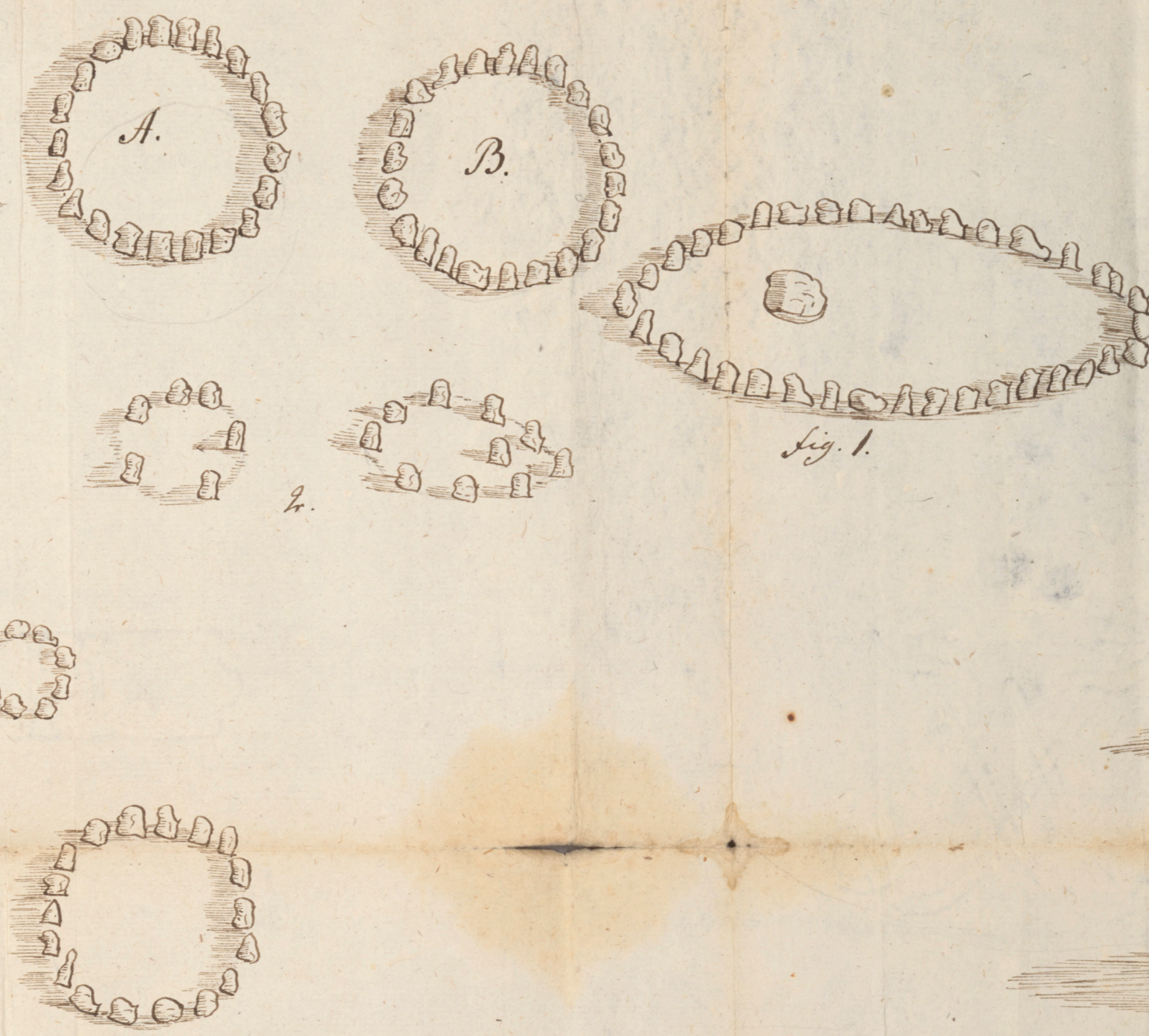
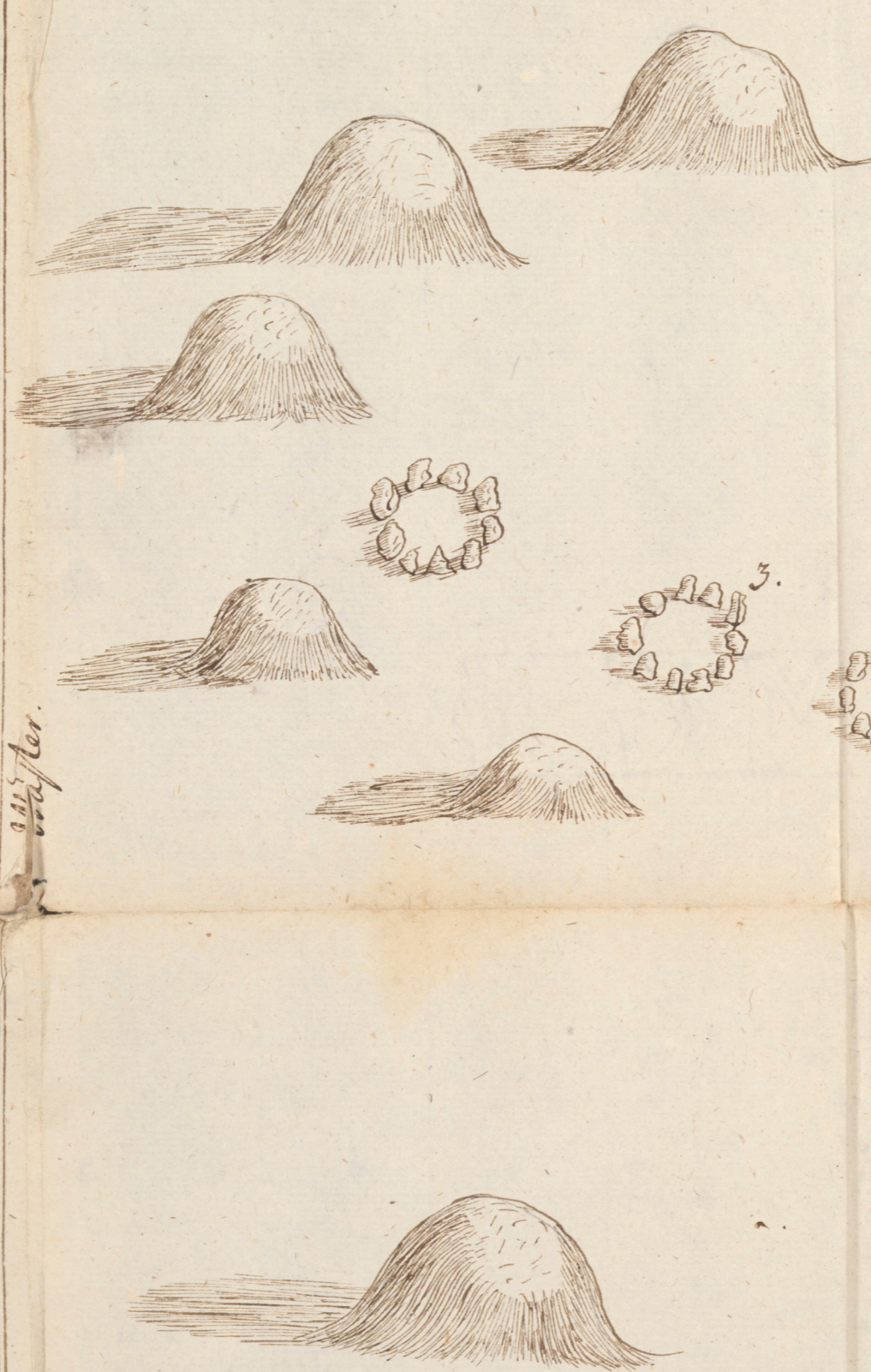
Uti

wagen en
högar och
Tab. 2. Tij
är detta at
emellan tu
gon annan
platy den
skulle läse
De presu
dea sma p
fags det k
den kutate
dier. De äpa
Det ar o

Den som var trolovad en Drenge uti Svendslorp. Samma piga gick
 på sommar dag at besöka sin Salteman, hade dock utfröjkat sig
 på det härligaste med guld och silfver, efter den tydens plägsel
 allen hon af wagen och sommar hettan smält och trött ämnade
 sig sitta i den kallan, at svalka sig med en driick kallt wata.
 Men kom och ty: men lise sin olycka fatt en liggare wid
 samma kallan som af alla och ond begärelse lise hennes
 älskade kran eller mordade pigan uti kallan, hvaras sam
 ma kalla annu kallas Thora kalla. Ut i hwilket
 år eller seculo detta är skedd, kan man ej så weta, dock
 uti de äldre inwånare uti Byen, at et kors af trä i när
 om är stått i kallans botten.

I Samma gård är en hög, som kallas Ringhögen och Ting-
 backen, som här sit ursprung ifrån de äldre tider, då the Scan-
 dier under bar himmel och på salane högar höllo sina rätt-
 sanger. Loeen. Ark. Sweogöf. Lib. 2: cap. 3. Nordi Skots Ant.
 Skän. pag. 160. Ar 1714. hölls en ständande Krigsrätt
 på denna hög ofwer en Skotts Drenge, som dock efter affagd som
 blef på denna högen uti en Wipp galge hängd.

Ut i Hærrestad bys Östra gård eller Wärg, i söder om
 wagen emellan Hærrestad och Kiöpinge, är et åskellige Atte-
 wärdar och grafwärdar, jernwäl twänne Enwiges Kretsar, som
 Tab. 2. tydeligen utwijse. Om the gamlas Enwiges Kämpar
 är detta at märka. Nie som någon senighet och tröta ippades
 emellan twänne kiettar, eller så kallade kämpar, äftwärdes ej nå-
 gon annan hämd än Enwig: ågon: i. Då blef en wiss cirkel runt
 plats, dertill ufsedt, som med stenar ringfattes, uti hwilken
 skuta sårtas hwilken och i de gamla kämpar wifor sjuiges:
 De krefwo den krets på den gröna jern, och gawo hwar sin
 wa sine stålhandskar till part. Resligt och skamligt an-
 sig, det konom, som under sårtandet gick utom kretsen. Stri-
 den påtades ej eller, föran någon af dem antingen wår illa sårat
 eller dräpen. Sådana Enwiges Kretsar äro deff. A. B.
 Det är ok at märka, at de num, som utwäldes i de Enwig, war
 antingen

Norr.

TAB. 2.

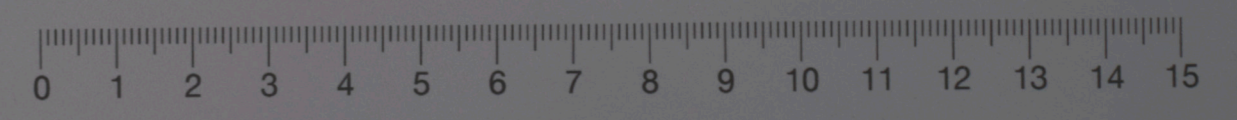
Fig. 1.

Öster.

Atte-
wärdar.

Söder.

Skritning
 af De Enwiges Kretsar
 Attebackar - högar och Graf-
 wärdar, som äro uti Hærrestad
 bys Östra gård, i Söder om
 wagen i Kiöpinge.

antingen wid deras rättegångs platzar, eller grafwårdar, då öfwenwal
åskådarena suto der omkring. *Athenhör. De Jure Svecorum, pag. 74. 78.*
Och säftan wære förfäder s. Lixa såsom the greker hafwa hållt sina
söjamlingar i wispa Cirkelar, thet the rådgiorde så om Politiske
söm andra mål. *Corn. Nep. 15. 33. Vita Epaminonde.* hafwa brukat
at komma trefsamman och i Cirkelwis sina saker tingföra. *Bih.*
man Ant. Eccles. pag. 29. seq. Så kan man ej neka, at ju
ther sådana stenättningat äro, the förnämde Landens män
blifwit begrafne, såsom ock en del högar på stenrättjar sin-
nas lotate. *Sax. Gram. præf. Louen. Lib. 2. cap. 26.*

Utj Huruettad bys Soira Gärd eller Wäng, utj en ång, som
kallas Uglan, äro dessa minningsmärken och grafwårdar,
som Tab. 3. utwijar, hwilka allmogem derstädes kalla Ste-
na Danza, och Sten Döjar. Utj både dessa grafwårdar äro
en grop med fyra stekar kringfätt och med en sten till Läck
och Tak deröfwer. Utj hwilken grop sjöret warit nufätt
den dödas aska och ben utj en Urna, så ock hwar honom i Liff-
tiden kårast warit.

Wära gamle förfäder hafwa brukat twänne sätt at be-
grafwa sina döda. Det forra war at bränna, det senare
at jorda. Sättet at bränna gick så lée. Utj en aflång
stenättning, som war 15 a 16 af Lång och 5 a 6 af bred, giordes
et bähl, hwar på kroppen lades, tillika med det, som ho-
nom i Liffstiden kårast hade warit. När kroppen war
brändt, samlades askan af kroppen antingen i et koppar
kärle eller stenkärle: som kallas Urna; hwilken antin-
gen nufattes, och med en sten allenast betäntes, hwar på
den dödas namn blef ristat; eller ock öfwerhölgdes then
med en hop stekar, och öfwerst uppå lades en stenhälla,
sedan kastades sand och jord på alt sammans. *Benzelii*
Hist. Patriæ. Lib. 1. Cap. 14. Sättet at sedan begrafwa
sina döda, war, at hela kroppen obränd lades i en hög.
Deras grafplatzar woro arfwelige och bredt när hwar andra,
och när hela Råkten war död, kastades en stor hög öfwer alla
de små griften, hwaraf de stora högar hafwa kommit. Det
är ock at märka, när de sina döda begrafwo, införde de ock
i deras

uwal
4. 78. e
sina
tjfre
fraxat
Bik
in
nän
sin
m
dar
ste
k ar
ack
tatt
i Lijf
be
rare
äng
des
ho
re
nar
tin
en
ca
li
awa
g.
ka
raka
Det
er
as

Dexas grafur
del, spjut et
rikare skulle
Lib. 1. cap. 7.
grafvarnar a
Oher the orub
gen är antu
Men nar Chr
upbyggdes, haf
man ej neka
att sina förfä
gardar blefwo
Oher förra
Bränn alder,
Old, Hög alder
Bruna Old,
hos the Rom
wa sin fiende
honom till sk
ej honom ett
den och ord
Uti Her
rum eller pl
ras Birketin
under Konung
Conciliabul
these thezas
Oher at, för
was till alle
Cap. Lib. 2. C
Bijger allan
der off allan
inuo qion
för ordmuth
ning om
J. 28. Junii

8 11 1

vi siya unna namdigt an vordnu vriduudis, Corroludis
for vskiedaliglad sig skule bryfura unnd drielun or forun
unnd, Corro vronn or Cronens Carrit allar vbiola timg
siya unnd Eund bjarona, De Cufura unnd dat unnd fualudis for
ovndit, ut forforlun timg, unnd Laubunnuud or bryfa
Carritunnuudun unnd or fuintola unnd flittis unnd for
bjaru, eva unnd unnd, Corro bryfa or balailigt. Et. Men
nar Hertigdomet Skane kom under Sveriges Konung och
Crona, ta voro alla sadane Singhus ater flittiade till
bjarne.

Borige.

Thenne Lochn och by har ej sit namn af Borg, ja som ther fordom
skolat vara Herwors borg *capellum Herwore*. Horæus pag. 77.
utan af then rike Bonden Boo, om hvilken Biskop Borge
ut i sit bref talar. hvarfore thet också skrives Boorige,
och Borige *Regnum Beotii*; och ej Borge. Kyrkan
är byggd år 1219. ta Erich VII. Menvid var Konung i Danmark
och Esgerus Suel Biskop i Lund. Ut i Tornet är allenast en
klocka, som har thenna skrift.

hielp. ihesus. marie. son. anno. domini. m. dxxvi.

Hielp. Jesus. Maria. Son. anno. Domini. 1526.

Et gammalt konellf karill af koppar, är annu ut i kyrkan förvarat.
Forutan thet, som ut i Biskop Borges bref är nämnd om
Boo i Borige, är och thenna foljande saga om honom iblan
abvarne derstädes. Denne rike Bonden Boo. har me,
delt sin vid något tillfelle visade synnerliga trohet, kommit
ut i for Nad hos Konungen, och thesfore till wedergallning
skulle han sa sa mjiken jord i acker och ang, som hans
iungste son en gaffe och Pilt om 12 år, kunde på en åttis
gammal solhunge omkring vida på en sommar dag,
rännad ifran Solens upgång till dess nedgång. Then
utatte dagen kom, på hvilken sonen skulle utrida.
Sa trodde sonen sig val, började nordväst af byen, och

intog

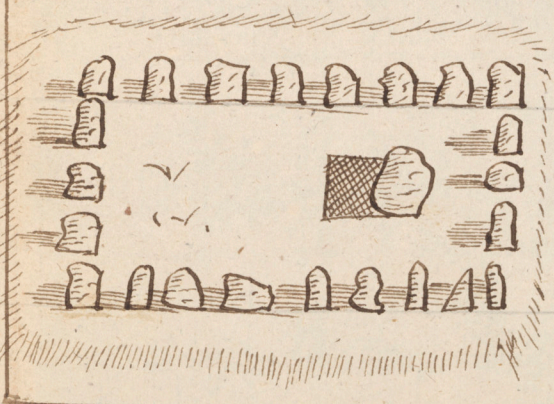
2

Deras grafwar thet som them karsaft hade varit, eller wärjon, bet
 sel, spjut etc. De trodde och at ju rikare de lades i grafwen, ju
 rikare skulle de och bliwa i andra lifwet. Hijhoff. Hist. Patriæ
 Lib. 1. cap. 7. På många ställen här i Scåne äro sådana
 grafwardar af stenfattningar. Ser man på antalet, så finnas
 thet the orubade äro, 5. 7. a 9 och undertiden flere. ordnin-
 gen är antingen i cirkelwis, eller och aflång. Tab. 2. fig. 1. 2. 3.
 Men när Christendomen mer och mer fick framgång, och Kyrkiorne
 upbyggdes, hafwa the thet utwald the förnämsta grafställen. Fast
 man ej neka kan, at ju mycket Christeligt folk är wordet nedlagt
 af sina förfäders ättelögar och kollar, tile thet Kyrkior och thet
 gärdar blefwo uprättade.

Thet förra sättet at begrafwa sina döda kallas **Bruna Old**,
 Bränn ålder, Tempus Cremationis. Det senare kallas **Hauga**
 Old, Hög ålder, Tempus humationis. Första uphöfsman tile
 Bruna Old hos det göthiske folket war Oden Asiaticus, men
 hos the Romare war Cornelius Sijlla, som af hat lät upgräf-
 wa sin fiendes och motståndares Cai Marii ben och bränna
 honom tile skymf och Wanheder. På det nu samma wanheder
 ej honom efter döden skulle hända, inrättade han denna se-
 den och ordningen hos the Romare. Cellar. Ant. Rom. Cap. XIII.

Ut Herrstads bys Wästra gårde eller Wang, emot Bospio, är et
 rum eller platt, som kallas Tingstuswan, hwarest fordom the
 ras Birketingshus har stådt. När the skärsta Finwarare,
 under Konungarnas af Danmark regering, hade sina Birketing,
 Conciliabula: /, så wardt utaf Konung Christian IV. befallt, at
 thet thet Birketingshus skulle flyttas ifrån byarne, på
 thet at för lagens och rättgångens helighet skulle, ej måtte gif-
 was tillfälle tile drickenskap och sylteri, som uti Christiani IV.
 Lag. Lib. 2. Cap. 6. S. 6. Låses: Fingurinn minn erud tingun
þingun allur þingun suðu uoyru þessu. Cupar allar flyttar
der of allan sundan slupst drid utt klappu, Curo Curo
innof gion struffis, som inn sig uodvilligum uod þougl.
Sou or þessum forfar. Ut samma Konungs förord-
 ning om Herrits och Birketing, gifwin Kiöpekhamn
 S. 28. Junii 1677. Låses afwenwät Detta: Elf nftan som wj
ur.

TAB. 3.

Uti sijsk munda mundaigt av vordna vindaude, Gvordlandis
for riklichlyghet sig skulle barysion vund driclan or forna,
vunn, Gvord Gvord or Gvordens Gvordit allra Bivla timg,
sijsk uti Gvord Bivara, De Gvordit uti dat in fvalarid for
ovvrit, ut for Gvord timg, vund Gvordvund or Gvord
Gvordvundvund vund or fvalarid vund flittit uti for
Bivara, Gvord vund, Gvord Gvord av balailigt. G. Men
nar Hertigdomet Skane kom under Sveriges Konung och
Gvord, ta vord alla sadane Gvordit ater flittit till
Bivara.

Borige.

Thenne Socha och Biv har ej sit namn af Borg, sa som thet fordom
skolat vara Herwors borg / castellum Herword. / Horaus pag. 77.
utar af then rike Bonde BOO, om hvilken Biskop Borige
uti sit bres talat. hvarfore thet ovsä skrivet Borige,
och Borige / Regnum Beotii / och ej Borge. Birknan
är byggd år 1315. ta Erich VII. Menwid var Konung i Danmark
och Esgerus Suel Biskop i Lund. Uti Tornet är allenaft en
Klocka, som har thenna skrift.

hiesp. ihesus. marie. son. Anno. domini. m. dxxvi.

Hiesp. Iesus. Maria. Son. anno. Domini. 1526.

Et gammalt bokelle kärke af koppar, är annu uti kyrkan forvaret.
Forutan thet, som uti Biskop Boriges bres är nämnd om
BOO i Borige, är och thenna soljande saga om honom ibland
abvarne derstades. Thenne rike Bonde BOO. har me,
delst sin vid något tillfelle vifade synnesliga trohet, kommit
uti for Nad hos Konungen, och thesfore till wedergallning
skulle han sa sa mjiken jord i acker och ang, som hans
yngste son en gaffe och Pitt om 13 år, kunde på en åhrs
gammal solhunge omkring vrida på en sommar dag,
raknad ifran Solens uppgång till dess nedergång. Then
utfatte dagen kom, på hvilken sonen skulle utrida,
Da troide sonen sig val, började nordväst af byen, och
intog

intog en stor plan, derpå wände han sig i wäster, och sedan i söder och
 åter: men när han kom nordost började lörlungen trötta, och
 blev så utmattad at pilten måtte ställa sin kofa ginast hem
 at bjen, intagandes allenast några små ärrar och ångar som
 lågo nord för bjen. Detta viljadt bestyrna dermed, at Bori-
 ges bymark och ågor sträcker sig långt emot nordväst, wäster
 och söder, neml. till Löfwestad, Bromma, och Herrestad, men i
 nordost och nord sträcker Högestad bys ågor in till Borige By.
 När nu Boo fick allt detta, Lät han thet delat uti 5 hela gårdar
 så at hwar son fick en half gård. Sedan för sin begwänlighet
 skule fick han lod at bygga et Capell derstädes i söder wid thet
 gården, som han self bebodde, hwilken nu är Prästebonde gård.
 På bjens ågor ses ej några Minningsmärken.

Series Pastorum post Reformationem.

1. Dominus Michael. ultimus Romano Catholicus & primus Lutherano
 Catholicus. confirmatione Regis Dan. Christiani II. anno — 1517.
2. D^r. Christianus. confirm. Reg. Dan. Christiani III. — 1537.
3. D^r. Fredericus. Confirm. Reg. Dan. Frederici II. anno — 1565.
4. D^r. Erasmus. Ejusdem Regis confirmatione anno — 1584.
5. D^r. Nicolaus Magni. confirm. Regis Dan. Christiani IV. — 1595.
6. D^r. Henricus Barg. Suthia natus. Ejusdem Regis confirm: — 1637.
7. D^r. Janus Michaelis Suthia natus. conf. Reg. Dan. Frederici III. — 1653.
8. D^r. Janus Brock. Suthia natus. Ejusdem Regis confirm. — 1657.
9. D^r. Johannes Fritelius. Westrogothus. confir. Reg. Svecia Caroli XI. — 1677.
10. D^r. Israel Ekman. Ostrogothus. Ejusdem Reg. Confirm: — 1693.
11. D^r. Ericus Herlin. Smolandus. confirm. Reg. Svecia Caroli XII. — 1703.
12. D^r. Erasmus Turin. Ejusdem Regis confirmatione anno — 1717.
13. D^r. Magnus Turdius. confirmatione Regis Svecia Frederici I. — 1732.

Cap. 2.
Oja och Hedeskoga.
Oja.

Thenne Lochn och Bj, i sijnnerhet Kyrkian är belägen på en hög ort, och tienar de Seglande mycket till rättelse för att undvika Klippan / promontorium / Sandhammar, hwadan then och sijnes hafwa sit namn Oja eller Oga / oculus, quare locus omnium oculis expositus /.

När kyrkian är byggd sås ej någon underrättelse om. På altaret lages detta: Andreas Erasmi Fiel. Pastor anno Jesu Christi. M.D.LXXXV.

Swanne klockor äro uti tornet. På den första lages: O. rex. glorie. christe. ueni. cum. pace. anno. domini. md. l. u. m.
O. rex. glorie. christe. ueni. cum. pace. anno. domini. 1458.

På then andra står: Verbum Domini manet in aeternum. Borhadus gellegetter me fecit. 1599

På Bjens ägor finnes ej några minningsmärken, som wärde äro at utnämna. Swanne hemman hafwa här i Bjens fordom varit anslagne till Canikerne uti Lund, som utaf. Saff. N. 11. c. 10. Lund. är at se. orden äro thesse:

XI. Kal. Jan. Anno D. M.CC.LX.VIII. obiit D. Mattheus, Sa. censis, huius Loci Canonicus, qui in sui memoriam reliquit
..... De una curia in Oja, dicta Bondabool. 11. Non. Dec.
Anno Domini M.CCC.XXXV. O. Nicolaus yrth Laicus in Ble,
congia De curia in Oja prope Öjstatha cum una colonia.

Hedeskoga.

Thenne Bj synes hafwa sit namn af Skog, som ligger nära vid Bj, och det gamla ordet hätta, som betyder farlig / periculofus /. Så at denne skog skolat i fordom varit mycket farlig. I gamla skrifter nämnes det ofta Hätte skog och Hedeskog.

När kyrkian är byggd kan man ej weta Swanne klockor äro uti tornet. På den äldre är detta:
O.

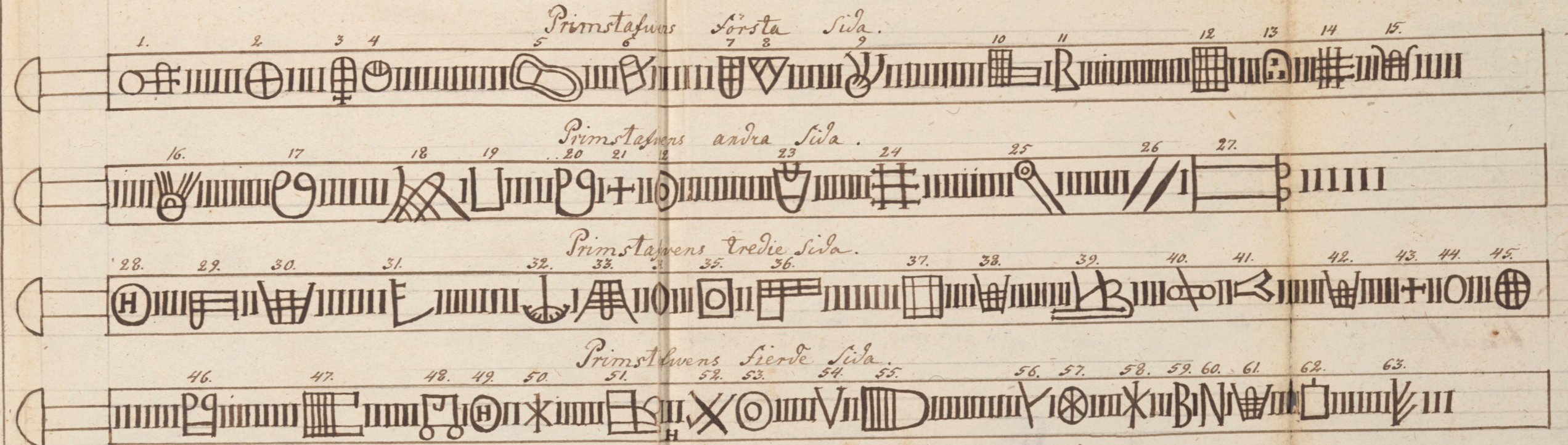
orex. glorie. christe. uem. cum. pace. m. cccc. lxxi.

Pa then andra lases thetta. Gudi allena aran. Mag. Probst. och. Kyrkoherde. Hagrinus. Lacander. guter. i. Kalmo. af. Andrea. Wetterholtz. Kongl. Maatts. Styck. och. Klock. giutare. anno. 1734. En Lins Crona hanger uti Kyrkian, som har thenna skrift. Jaguar Jonsson i Hedeskoga och thes Hustru Inger Peders dotter hafwa gifwit denna Cronan till Hedeskoga Kyrka den 24. Julii. 1738.

Pa byens agor ses ej några minningsmärken. Har uti Sochnen hos en gammal Man, sicks jag se En Primstaf eller Kimstok, som ar et Slags allmanacrur och tidsräkning mijcket brukelig tillforene hos wära Lofwäber. At skillnaden emellan Runstafwen och Primstafwen, ar den, ne, at den forra wisar dagarne i wexan med de 7 forsta Runor. P R P K R V K. Sa och Solcircklen, och Nyltänning, jemte alla märkedagar. Den Senare wisar allenast dagarne uti äkret med strekar utfatte, jemte tecken for alla märkedagar. som Tab. 4. tydeligare wisar. hwareff jag afwenwal giordt forklarung öfwer Primstafwen.

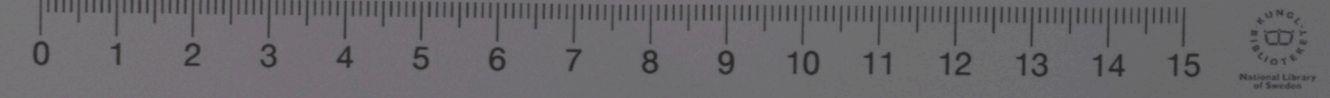
Thetta Pastorat har tillforene haft sin egen Kyrkoherde: Men i Probstens Magni Lacandri tid, blef det lagt till Probsthen i ijsstad. Series Pastorum post reformationem.

- Dnus Erasmus Ziel. Pastor 1585.
 - D. Albret Mortenson. obit 1644.
 - D. Hans Christenson Warde. obit 1651.
 - D. Stephans.
 - D. Magnus Lacander. Pass. ijsstad. et Praepos. territorialis.
 - D. Mag. Hagrinus Lacander. Pass. ijsstad. et Praep. territ.
 - D. Mag. Matthias Rinbeck. Pass. et Praep. ijsstad.
- Om flere Präster, som här varit Kyrkoherdar, kan ej fås någon underrättelse. Cap. 3.

Forklaring öfwer Primstafwen, som tager sin begynnelse d. 25. Dec.

1. d. 25. Dec. Juledag. Et barn i linda.	22. d. 6. Maii. Johans Ewang. Dag.	43. d. 14. Sept. Korsmåssa Dag. Et kors.
2. 1. Jan. Nyårs Dag. Et hiul.	23. 18. Maii. Erici Dag. En trekantig krona.	44. 17. Sept. Lambetti Dag.
3. 6. Jan. Tretonde Dag. En ljsta.	24. 26. maii. Urbani Dag. elijft d. 25 maii. Et dubbel kors.	45. 21. Sept. Matthai Dag.
4. 7. Jan. Lucianus.	25. 6. Junii. Bonifacii Dag. i. d. 5. Junii. En biskops staf.	46. 29. Sept. Michails Dag. En wäg eller 2 wigt skalar.
5. 20. Jan. Fabiani. Sebastiani Dag.	26. 15. Junii. Viti Dag. En ullfax.	47. 9. Octobr. Dionysii Dag.
6. 25. Jan. Pauli eller Pålsmåssa Dag. En kyrkioport.	27. 17. Junii. Bistolphii Dag. En bok.	48. 16. Octobr. Galli Dag.
7. 2. Febr. Kyndelmåssa Dag. En krona.	28. 24. Junii. Johannis Doparens Dag.	49. 18. Oct. Luca Ewang. Dag.
8. 3. Febr. Blasii Dag. En biskopsmåssa.	29. 29. Junii. Petri och Pauli Dag. En nyckel.	50. 21. Octobr. Ursula Dag. några kors.
9. 10. Febr. Scholastica.	30. 2. Julii. Maria befrörelses Dag. en krona.	51. 28. Oct. Simonis och Judæ Dag.
10. 22. Febr. S. Petri Cathedralis Dag.	31. 10. Julii. Bonden knut. En ga.	52. 1. Nov. All helgona Dag.
11. 24. Febr. Matthie Dag. Et yxe.	32. 20. Julii. Margareta Dag. En häffa.	53. 2. Nov. Själsmässan. Alla Själar Dag.
12. 12. Mart. Gregorii Dag. En bok.	33. 22. Julii. Maria Magdalena Dag. En reiwänd Crona.	54. 8. Nov.
13. 17. Mart. Gestruds Dag. Et litet capell.	34. 25. Julii. Jacobi Dag. Et Ek-pallon.	55. 11. Nov. Martens Dag. En biskops måssa.
14. 21. Mart. S. Bengts Dag.	35. 29. Julii. Olaus eller Olsmässan.	56. 23. Nov. Clemens Dag. Et ankar.
15. 25. Mart. Maria bebörelse Dag. En krona.	36. 1. Aug. Vincula Petri. En nyckel.	57. 25. Nov. Catharinæ Dag. Et hiul af en spinrock.
16. 5. apr.	37. 10. Aug. Laurentii Dag. Et hälfter.	58. 30. Nov. Andrea Dag. Et kors.
17. 15. apr.	38. 15. Aug. Maria himmelsfärd. En Crona.	59. 4. Dec. Barbara Dag.
18. 23. Apr. Georgii eller Jörans Dag. En slöjel.	39. 24. Aug. Bartholomai Dag.	60. 6. Dec. Nicolai Dag.
19. 25. Apr. Marii Dag.	40. 29. Aug. Johannis Decollati Dag. Et swan Sofwas bild.	61. 8. Dec. Maria skelles Dag. en krona.
20. 1. Maii. Philipp och Jacobi Dag.	41. 1. Sept. Egidii Dag. En ullfax.	62. 13. Dec. Lucia Dag.
21. 3. Maii. Korsmåssa Dag. Et kors.	42. 8. Sept. Maria skelles Dag. En krona.	63. 21. Dec. Thoma Dag.

P - freij
 R - un
 P - thor
 # - os
 R - a
 P - haun
 X - biagel

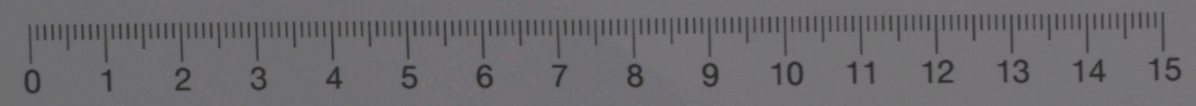
Cap. 3.
Bergesio.

Sielfwa ordet är sammansatt af Berg och Siö, hwarmed tydeligen givres vithänna, at byen, som är belägen emellan Berg och Siö, deraf har fått sit namn. Ingen underrättelse givres här när kyrkian är byggd. På altaret lages följande: Anno 1699. d. 17. Julii. Då warande Landens Gouverneur Der Högwälborne Herr Baron Carl Gustaf Rhein/skiöldh, samt Kistlets Biskop Högwördige Doctor Matthias Steuchus och Pastor Roland Fontelius. På Prädixstolen lages dessa ord: *Jacobus Fanus Pastor hujus Ecclesie anno 1620.*

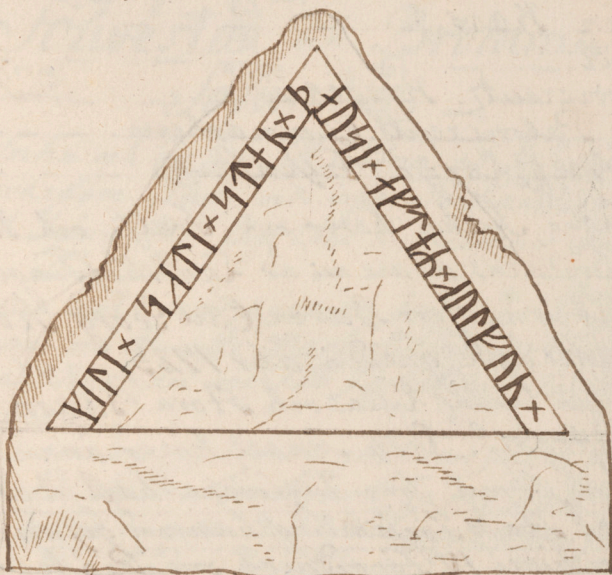
Dop-sunten är af sten och derpå uthuggne bilder, hwaröfwer desse namn stå. *Caspar. Baltzar. Melchior. Maria. Spiritus Sanctus. Jesus. Joseph. Johannes. Orate pro nobis.*

Swanne klockor äro i tornet. på then ena lages thetta: *Suds heliga namn till ära, är denna klockan gifwen till Bergesio kyrkia af Jacob von Segerdahl, och des hustru Helena Maria von Hafwen. anno 1723. som då ägle och bodde på Qundralöfs gård. är guten af Kongl. Majtts Styckgiutare Gerhærd Meijer i Stockholm.*

På den andra klocka är ej någon bokstaf. På norra wäggen uti kyrkian hänger et Epitaphium med then högädla Palmcreuths Familjens Wapn, med guld och silfwer beprydd, hwarunder följande lages: *Till wörjäm äminnelse af Kongl. Majtts. Fro man och Krigs Rad, Den ädle och Wälborne Herr Pehr Palmcreuth, Herre till Bergsiöholm och Cronewald född i Södermanland d. 15. Dec. 1672. Död uppa Bergsiöholm d. 28. Julii 1738. Sa och des hiana Hustru Wälborna Fru Christina Palmcreuth, född uti Stockholm d. 4. Sept. 1680. Död uppa Bergsiöholm d. 8. Octobr. 1734. är detta minnesmärke uprättat år 1748.*

Uti Södra Kyrkogårdens muren är denna Runsten inmurad.

Gili. Sati. Sten. Deus. after. Aulfun.

Gili fecit erigere hunc lapidem in memoriam Aulfun.

Gili lat Saktia thesse sten efter Aulfun.

På Bjens ågor har varit en annan Runsten, hwilken
Olaus Wormius uti sine Monumentis Danicis pag. 179. anfö-
rer: men nu finnes den ej.

Den thesse södra hörer Frälsegården Bergsjöholm,
som har sit namn af thess belägenhet. Biörn Kaas
har låtit bygga Borggården, som ses utan af en sten öfver
ingången murad, hwarpå läses följande:

M. D. LXXVI. Biörn Kaases Særne och Mörne.

F. Christente Nils Dat. Særne och Mörne.

Thet synes af Runstenen, at gården är byggd af begges thes-
sas Fäderne och moderne arf.

Thes som bebodt och ägd Bergsjöholms gård, om hwilka
man kunnat få någon uplysning, äro följande.

Biörn

Biörn Kaas. ----- 1576.

Fru Kirstin Kars -----

Owe Tott -----

Pehr Palmcreutz. Krigskän ----- Dösd 1738.

Christian Palmcreutz. Cammarherre. -----

Thes. Enkefru C. Lovisa Frisenheim -----

Till Bergesjö Sokn hörer och Frälse och Herregården Sundralof, hwilkens ägare nu är Landshöfdingen och Amiralen Hogwålbörne Herr Baron Carl Georg Löblad. Jacob von Segerdahl ägde gården åhr 1723.

Twänne byar neml. Lilla och Stora Twarn hafwa Lydt till detta Prästegård. Then Senare hörer ännu till Pastora, tet, men then Förre, som tillförene haft sit eget Capell, är lagt till ystads Stads församling, hwarom gifwes uplysning uti Konung Christiani IV. förordning om Prästelägerheternas förbättrande, gifwen åhr 1555. hwarest orden här om såly, da: Lille Tuernscapell skall nedbrydes, och Sognefolket söge ysteds Kirke.

Series Pastorum post Reformationem.

D9	Bonaventura	-----	
D9	Silius	-----	
Dnus.	Jacobus Janus	-----	1620.
Dnus.	Peder	-----	1631.
D.	M. Anders Nilson	-----	1650.
D9.	M. Hans Hansson Resenius	-----	1666.
D.	M. Roland Fontelius	-----	1699.
D.	----- Borup.	-----	
D.	M. Njman	-----	
D.	M. Kihlgren	-----	
D.	Richardus Ackerman	-----	
D.	M. Gabriel Lammerus	-----	
D9.	M. Matthias Schönbeck	-----	
D9	Mag. Jacobus Ekblad	-----	

Om Herra kan man ej få någon uplysning.

Capa.

Cap. 4. Söwestad och Bromma. Söwestad.

Thenne sockn och by har sit namn af Söwied, en man som
ther boit, hwarföre thet ort i gamla handlingar skrifwes
Söwiedsted och Söwiedsted, safft thet nu nämnes Söwestad och
af bonderne Söwestad.

Ej kan man weta när kyrkan är bygd. På Högwälborna
fru Grefwinnans och Gwerrste Marskalkinnans Christina Pipers
omkostnad, är kyrkan mycket förbättrad, så wäl till byggning
som prydning.

Swänne kloikor äro uti tornet. på then första står detta:
Herr Lave Brade Ridder, Fru Gorwel Faders Datter Lovd i Sweri,
ge Lod Stöbe denne kloike gud till lof och ære. 1560.

På then andra säses följande:
Kommer och låter oss gå uppå Herrans berg, till Jacobs Guds
hus, at Han låzer oss sina wägar, och wi wandrom på hans
stig. Ef. 2: v. 3. Kallade menigheten tilhopa, församler
folket, helger församlingene. Joel. 2: v. 15. Då jag blef
unguten war Grefwinnan Högwälborna Fru Christina Piper
kyrkans Patronessa. gulten i Malmö af Andrea Wetterhollt
Kongl. Maits. priv. Styr och Kloickgiutare anno 1742.

På byens ägor ses ej något, som märkwärdigt är.
Sice thenna sockn hörer och Fräcke och Herregården Kragholm,
som hålles före wara sunderat och bygd af en wid nam Kiell Krag,
hwadan then ort kallas Kragholm. The som samma gård
ägd och bebott, om hwilka man kunnat få underrättelse
af gamla skrifter och handlingar, äro följande:

- Kiell Krag
 - Gunde Jacobson - 1419.
 - Sens Due - 1475.
 - Strel Brade - 1539.
- Lauge

Lauge Brade ----- 1558.

Görsvel Fadens Dotter, Lauge Brades änke fru. ----- 1582.

Peder Brake ----- 1590.

Lauge Brake ----- 1667.

Axel Brake -----

Brigitta Tott -----

Söran Krabbe -----

Carl Piper. Grefve. Öfverste Marskalk -----

Christina Piper. Hennes änke grefwinna -----

Carl Friedrich Piper. Grefve. Præsident uti Cammar Collegio. -----

Herr Lauge Brade Riddare och Hans Fru Görsvel Fadens Dotter äro begrafne uti Lunda Domkyrka uti Fru Görsvels Capell, hwilket Fru Görsvels Fadens Dotter själv har varit byggd, som man kan se af begges Theras Epitaphier derstädes. Samma Capell är byggd Riddaren St. Söran till ära, hwar, Söre thet afwenwål kallas St. Sörans Capell.

Bromma.

Hwaras thenna Sochn och by har sit namn, kan ej nå got säkert skutas, ej eller när kyrkan är byggd. Utj gamla skrifter nämnes then Brume och Brumme.

Kyrkan har twänne klokor. på then första år thetta:

C. XI. R. S. vivat. Edle och Welborne Herre Carl

Lilljengrip Häradshövding och kyrkis Inspektor. Ere

wördige och Wällärde H. Daniel Lang Pastor Loci.

R. F. S. x. L. R. S. x. S. R. S. x. Olaus Laurentii Judit me.

Gudi till ära, kyrkan till pröjnad och församlingen

till hugnad, är denna kloka omgäfen i Bromma, anno 1693.

På then andra kloka läses thetta:

Edle och Welborne H. Carl Lilljengrip. Häradshövding och

kyrkis Inspektor. Erewördige och Wellerde H. Daniel

Lang. Pastor Loci. Lars Marsjon Gagge. 1693.

På wäggen wid altaret uti Choret läses soljande:

anno

Anno 1668. och 69. hafwer Denne Kierne, som också
Sognemennen beköftit Denne Altertaste med Stafferiet.

Prädikstolen är beköftat af Förän Marsvin som ses kan
af namnet och wapnet på prädikstolen.

Uti Choret är Et Epitaphium med thenna skrift.
Dnus. Daniel Lang Pastor Loci. 1661. Die 10. martii Christia
nostadii natus. 1680. in num. Studm. upsaliae inscriptus.

1690. 10. apr. Lundini ordinalus. nec non Matriona Maria
Wemontan 1661. Die 17. martii Wemmerhög nata, Viro
Dno Bang 1682. et Viro Dno Lang 1690. nup'it, ex qua Dnus
Lang procreavit undecim Liberos. Vixere ut gratia vivant. am.

På byens ägor äro äj några minnesmärken.

Series Pastorum post Reformationem

Dnus. Mag. Påswel Schanderberg	1599.
D. Mag. Andreas eller Bartholomeus	1628.
D. Mag. Andreas	1631.
D. Rahm	
D. Erasmus Bang	1682.
D. Daniell Lang	1690.
D. Daniel Brome Prap. territorialis	

Cap. 5.

Högstads och Baldringe

Högstads

Thenne Lochn och by synes klarligen hafwa fått sit
namn af thes belägenhet, såsom Högstads i. locus altus, högst
rum eller ställe i.

Kyrkan, om hwilkens sörsta byggnad man ej någon under-
rättelse kan få, har uti sit torn twanne klokor. På then
sörsta är detta: Siste. O. Rex. glorie. Christe.

På then andra läser man följande:
Vivat Rex Sveciæ. Fridericus den Sörste. Ulrica Eleonora.

Högstads

Högwälborna Fru grewinna Fru Christina Piper till min om-
gälfning till, skänkte mig och wacker till. Kallar menig-
heten tillhopa; församler folket, helger församlingene. Joel. 2: 15.

Mitt ljud ej säfångt går, som till guds rike bieder,
Och glädje then wiff lär, som följes så jag liuder.

Wazande Pastor och Siälaherde Petrus Westrin, guten i Nalmö
af Andrea Wetterholts. 1739. Menigheten i Högstet, som mig
hör, har jag och at tacka för sammanstött som gifwit, at
jag i åhr ar sloopa blifwit. 1739.

Prädicastolen är gjord åhr 1706. och altaret åhr 1709. som
wisas af målningen. På then gamla altartafla, som nu
står wid sunten läses följande ord:

Anno 1587. then 16. aprilis gaf erlig och Welbjördig frue
Thalle Salige Povel Laxmands till Högstet, som war Herr
Holger Ulfstandis daatter till Heckeberig, thenke Taple till
Högstet Kierke.

Thet stora stenhus på Högstet Trälse och Herregård är bygd
åhr 1635. som wisas af en sten öfwer stora ingången, hwarest står:
Åhr 1635. Lod Jeg Palle Hofencrantz till Hogs tillige med
min hiare hustru Elisabeth Lunge till Eskierd bygge dette
hus. Herren beware din ingång oc udgång.

Högstet Herregård har i långliga tider hörd till Archiebiskop,
parne uti Lund, och altså komma de, som gården ägd och
bebod i följande ordning.

Archiebiskop Byrge i Lund	1491.
Archiebiskop Georgius Scholthborg	1520.
Archiebiskop Johannes Was	1522.
Archiebiskop Acho Sparre	1522.
Archiebiskop Torbernus Bilde	1532.
Herr Pålwel Laxmand	
Thes änkefru Thalle Ulfstand	1587.
Palle Grubbe	1591.
Thes änkefru Matta Grubbe	1593.
Palle Hofencrantz	1635.

Gustabus

Gustavus Baner	1668.
Nicolaus Baner	1670.
Jöran Krabbe	1676.
Carl Piper. Grefwe och Öfwerste Marskalk	
Christina Piper, thes anke grefwinna	
Carl Friedrich Piper. Grefwe. Præsident uti Cammar Collegio.	

På bjens ägor äro ej några Minnesmärken, som wärde äro
at nämna och upptenna.

Baldringe.

Thenne Sohn och by har sit namn af orden Balder och Inge.
Balder har warit en man som ther först sig nederfatt, at skil-
le Minningsmärken äro på bjens ägor, som hafwa sit namn
af Balder, såsom Balderstjernet. Balderstenen. Balders
kulle &c. Inge betyder afkomne, afföda, progenies. The byar
som lysas på Inge utmärka en längre alder, samt någon
wis skatt, ty inge är thet samma som unge, afföda, som
man så wäl uti gamla skrifter, som ook uti Konunga Sa-
gan ofta finner. Terminatio unge et inge hominis deno-
tat hujus vel illius stirpis profapia, et familia. Robai Disp:
De Scania Antiqua pag. 24. Ar altså Baldringe, Bal-
dersinge och Balderunge så mjuket som Balders barn.

Kyrkan, om hwilken ingen uplysning gifwes när den är bygd,
har uti sit torn twänne klockor. På thet första är thetta:
Her Henrich Krumedige hafwer gifwit Denne Klocke till
Engelstedt Kierke. anno 1585. Thenna klocka låter
wara köpt ifrån Engelstad uti Engelstad härad; ty på
Engelstad gård thestailes har Jordon the Krumediger bodt.

På thet andra klocka:
Denne Klocke er stöbbe af mi til Baldrings Kierke.
Præstens navn Herr Mourigs Moroch. och Kierke wer-
gerne Pedr Knudsen och Niels Jensen. Divino auxilio
me fecit Antonius Viese in Lubek. anno 1653.

She som bebodt och ägt Baldringe Frälse gård, om hvilka man
kunnat få någon Kundskap, äro allenast följande:

Löran Krabbe

1670.

Carl Piper. Grefwe och Öfwerste Marskalk

Christina Piper. Hesh änke grefwinna

Carl Friedrich Piper. Grefwe och Præsident uti Cammar Collegio.

Thenne Löran Krabbe som ägde Krageholm, Högstads och Bal-
dringe, har uti Konung Carl XI. tid haft hemlig Correspondence
med Kijns Fiender, och blef efter Laga ransfänning och dom
arquebuserad på torget i Malmö d. 16. Jan. 1678. Här om
kan man läsa Lörans Krabbes Procef och Deduction, tryckt i
Malmö anno 1678.

På Kijns ägor finnes ej några Menningsmärcken flere än
som förut sagt är, neml. Balderstjernet, Baldersteneren etc.

Series Pastorum post Reformationem.

Dominus Mouris Moroch

1650.

Dz. Carl Glimager

Dnus Herrenberg

Dnus Petrus Westrin

Dnus Samuel Kragge

Om flere Kyrkiockerdar härstädes kan man ej få någon
uplysning.

Cap. 6.

Tranaas.

Thenne Loch och Bjj har fordom hetat Aas & Aas, och
är thensamme, som Erich Menwid tog tillina med Staden
Ystad unnan, när han måste afstå och lämna Herrestad
Härad till Erchiebisken uti Lund, hwarom i förra delen
handlat är. Ut i de äldre skrifter och handlingar nämnes
then Brennesse, Tregnessse och Tranaas.

När Kyrkian är bygd wet man ej: men att then är helgat
S. Petri, kan man skuta af thes sigill, uti hvilket wijlas
en nijkel. Som figuren utwijfar.

Altaret och Prædixstolen äro gjorde uti Kyrkioherdens Tjeko-
nis Georgii 2da år 1577. Uti Choret hänga twanne små
klockor, jämwäl förwaras et rörelse kärill af koppär. Uti
Wapenkufet eller Wakenkufet: Atriö templi: wisas ännu et
Wigewatns sat: was Lustrationis: af sten uti muren, som alt
äro Pålwiske Lärningar. Jämwal sinnes här som i alla
andra kyrkior stora messings lufstakar på altaret.

Sile uplysning härutinnan, hwartide alt detta varit bru-
kat i pålwiske tiden, Länder detta: När Prästen kom för
altaret och hade icke sig sin strud, så ringdes med små klockor,
hwarmed församlingen skulle påminnas at falla på knä, och
bedia, jämwal och när Prästen hade slutat mässan och af-
klädd sig struden, skulle åter ringas, och detta begjnte och
befälte Pålwen Sabinianus, som succederade Pålwen Gregorio.
Pålwen Johannes: som war den 22. Romerske Pålwe: han be-
falte at tre gångor hwar afton skulle med de små klockor rin-
gas eller klämtas, och ta skulle hwar och en tre gångor reci-
tera ångla hjälningen för Jungfru Maria. Sälwes neml.
Ave Maria. Ave Maria. Ave Maria. Se här om
Polydori Vergilii de Rebus Inventoribus. pag. 422.

Om Rörelse kärill och lufsen är detta: at första uphöfs-
mannen härtil war Pålwen Sabinianus, uti Seculo VII: /
Sedermere words dessa Ceremonier föröfste af de andre Ro-
merska Pålwarne. The hade Cius wid Döpsellen, som kall-
ades Doplius: cereus Baptismalis: The hade Påluelius
: cereus Paschalis: The hade Kijnwelmässolus: cereus puri-
ficia

licationis:}. Eius bran när Actarens Sacrament förrättades. Eius
för helgonen. Eius wid Bröllopp. Eius wid begrafningar.
Eius baras för Konungen till stort och wigtigt ärende. Så och
brantes Eius wid många andra tillfällen.

Om Påska liuften wille jag allenast anföra detta, Ex Missali
Lugdunensi. fol. XC. In uigilia Pasche, hora diei sexta, bene-
dicendus est ignis novus excusus de silice, imprimis Ministri
Ecclesie sacris uestibus induti, in processione cum cruce et car,
delis non accensis, et aqua benedicta cum Turribulo sine igne
accedant ad Locum, ubi accensus est ignis, cantantes Litaniam,
qua finita, dicat Sacerdos: Deus qui per silium tuum, angularem
scilicet lapidem, caritatis ignem tuis fidelibus contulisti, produ-
tum ex silice nostris profuturum usibus novum hunc ignem fan-
tificam, et concede nobis ita per hæc festa paschalia celestibus
desideriis inflammari, et ad perpetue claritatis puris mentibus
ualeamus festa pertingere, per eundem Dominum nostrum.

Posthæc tribus orationibus vel precibus interjectis, sequitur
super incensum Benedictio et super ignem. posthæc aspergatur
et turificetur ignis, et de ipso novo igne accendatur cardela, et
duo pueri cantent hymnum. Et. Brings Dipp. De Usu Lumin-
rum in Sacris. 1747. Polijdor. Vergilius. pag. 338.

De trodde at dessa lius och Jenna rörelse hade kraft at för,
Djwla Djwulen med alt sit anhang. Samma kraft tæ,
ågnade de och Wigewatnet, som Påswen Alexander I. primus
Romanus pontifex:} inrättade i anledning af det som Herren
säger till Moyses. Num: cap. 8. v. 6. 7. vide Polij. Vergilius
pag. 344. De Aqua Lustrali.

Ut Cornet är allenast en klocka, med thenna skrift.
MARIA HEDER. REN. MARIA. GUS. MODER. SANCTA.
ANNA X: IESUS. RE X. GLORIE. WERUS.
NASARENUS. RE X. JUDEORUM: X.

Maria. heder. ren. Maria. gus. moder. Sancta.
Anna: X. Jesus. Rex. glorie. werus.
Nasarenus. Rex. Judeorum.

Ohv

2

Ahr 1736. Solde en kufftu här i byen twänne ihopwuxne
Pigobarn. som bewises af följande Kyrkoherdens attest.

Anno 1736. torsdagen then 13. Maii. Kl. 10. församlingen, bodde
lytturum Anders Transtedts kufftu Aysa Mäntas dotters twänne
in dödfödda pigobarn, Guller erode sammantagna ifrån
bröstat af under i bilden wänndes sine ansikten mest
Gruwandra, Gufvandra. Ut förstfödda sin Coyra wox
och Guld andring ut andrad Gull, of uter ut förstfödda
sin wänstra Guld of wox om ut andrad Gull bod ofrens
skildroorn, of wänstja Guld of ut förstfödda sin wän-
stra Guld of wox Gänwilt ofrens ut förstfödda brost
in wäl Gulsen, of ut förstfödda sin Coyra Guld of wox
ofrens ut förstfödda, Guld wälst wänne wäpningu
unwäpningu Lunnas.

Uttas utdrag af Tranas
Aijdelos annotations Bol wändes in Bayernu verificer,
kat. Romanus p. 14. Augusti. Anno 1749. ut.

Erich Asmundson Borgstrom.
P. L.

Utj Tranas bys norre gårde eller wang, är en källa, som
kallas Bobba Källan, hwarest i förra tider allmogen i sock-
nen S. Hars aston ofrat perningar, bröd, ost, ägg etj. på thet
at theras lin skulle så god wäxt. Bys munkarne, at the
mätte sijnas kloke och behaga solket, hafwa under namn
af njtto och förmahn, förmunnat och utsprid mångakanda
afwentyr och wäntro, hwarigenom the erfaldige blifwit stjrn-
te tice atskilligt offrande wid källor, trån och stenar etj. Och
Sagt thet i Kyrkoibalken warit förbadit at tro på Gudar
och stenar, så äro dock ofren wid källorne, them the underij,
den gifwit helgonens namn, i langliga tiderike aldeles wordne afz
straffade.

Sill thearne Sochn och by höres Fräcke och Hexregården Eperod.
Thenne gård har tillförene liggt tice Eöfwestad församling i Sars-
hårad. Thersöre har ock then Norman på familien sin graf-
wård utj Eöfwestad Kyrko: men sedermera är gården flyttiat
allenaft ofwer en liten bäcke, som är gräp skillenaden emellan
Sars

Färs och Herrestad Härad, och lagt till Tranås Pastorat. Efter gamla gårderna finnes ännu ruiner af hållare och murar. Denne gård har alltid hört the Normänner till. Sjöom

Måns Norman	-	-
Erich Månsson Norman	-	-
Christopher Norman	-	1637.
Erich Christophersson Norman	-	1647.
Holger Norman	-	1703.
Elfa Brigitta Norman	-	1710.
Anton Norman	-	1737.
Johan Holger Norman. Capitain	-	1748.

Annexen till Tranås är Onslunda uti Engelstad härad.

Series Pastorum post Reformationem.

Dominus Bjeko Georgii Sielöfborg	-	1577.
Dnus Nicolaus Lund	-	-
Dnus Gabriel Magni	-	1627.
Dnus Nils Christianus	-	1634.
D. Martinus Petri	-	1636.
D. David D. Helsingborg	-	1660.
Dnus Canutus Frederici Warberg	-	1683.
Dnus Ake Ulmberg, Smolands	-	1702.
Dnus Andreas Carlöf, Westrogothus	-	1706.
Dnus Jöns Espman, Scanus	-	1716.
Dnus Erich Asmundsson Borgström, Blekingus	-	1740.
Dnus Mag. Berndtserus	-	1752.

Om flere kyrkioherdar härstädes kan man ej få uplysning.

Sålendes äro nu korteligen samlade Herrestad Härad's Minningsmärken uti Skåne. Jystad Stad, som i thet ta härad är belägen. Lärnas någon annan, att thess Minningsmärken i Eüfyt framgifwa.

ATT. PNHM. AR. AY. HINDKBRAR. AR. AY. VAYTID.
 AR. AY. TRN. AR. NARN. MIBH. AV. PNBH. BARB.
 BA. PHH. BTRN. AY. YAM. AY. DR. *TRAR. *TRRTHTR.
 NAR. HYRIKAT.

gam
gaw

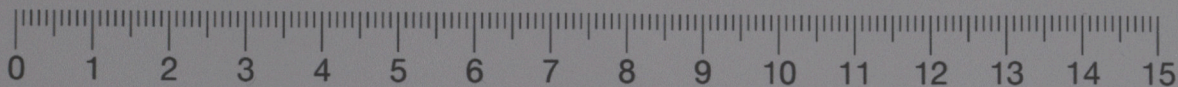
4.

hot
on,

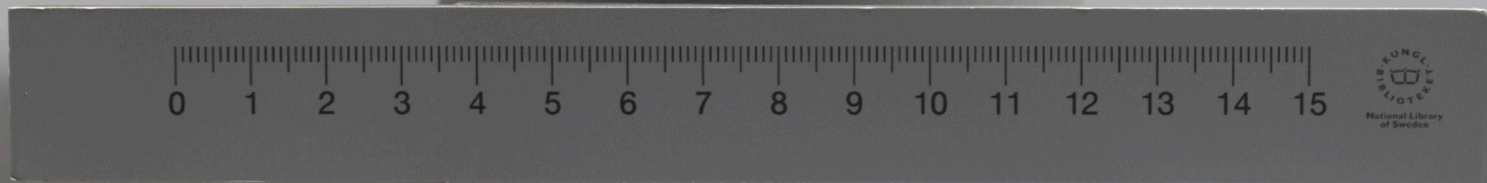
RP.

RP.

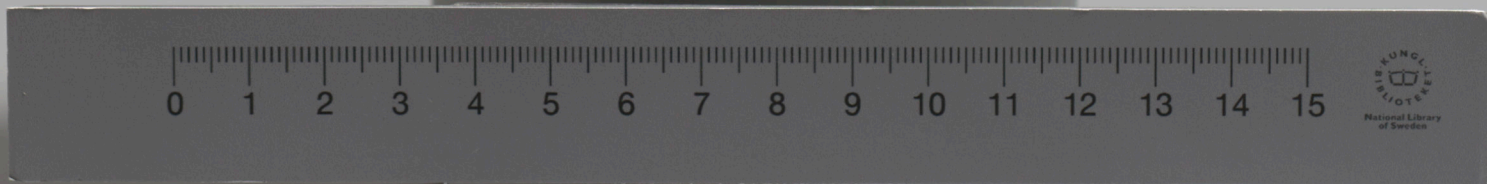
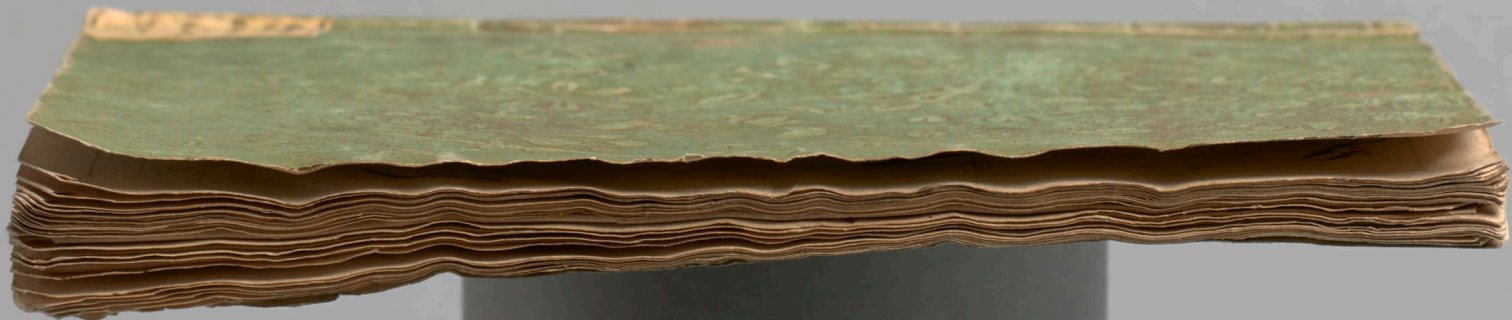

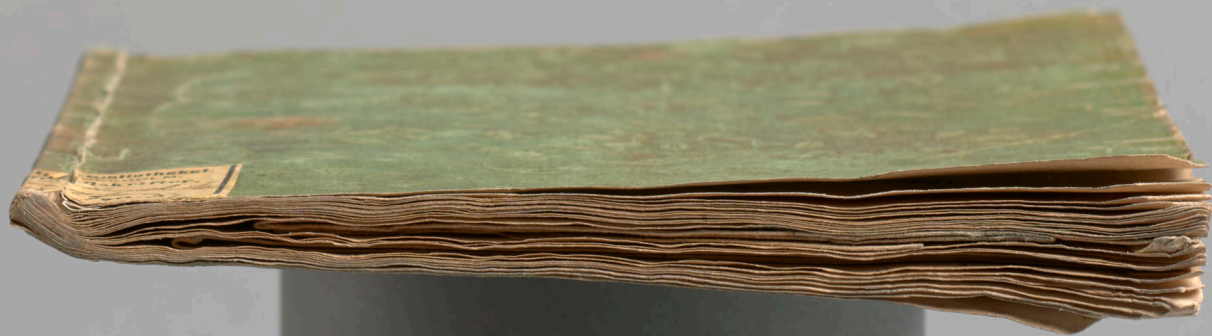

Biblioteket.
STOCKHOLM.
Handskrifter.
Kungl. Högskolan
Fon. 31

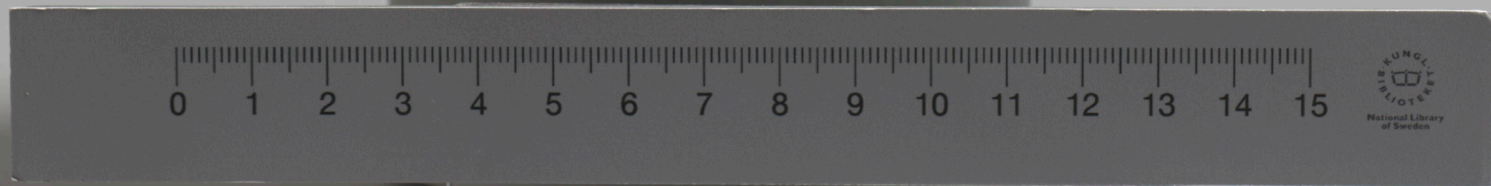
UNIVERSITETSBIBLIOTEK
National Library
of Sweden

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

Biblioteket.
ÖCKHOLM.
Manuskriptor.
Kunsk. Sk.
Fon. 51